

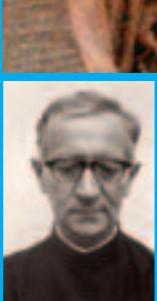
IGNACIJEV PUT

42

INFORMATIVNI LIST ZA PRIJATELJE DRUŽBE ISUSOVE

ISSN 1331-8500

GODINA XXIV

- 100 GODINA HRVATSKE POKRAJINE DRUŽBE ISUSOVE
- BISKUP MIJO ŠKVORC 20. OBLJETNICA SMRTI
- KAKO SE POSTAJE ISUSOVAC
- ĐAKONI U DRUŽBI I U CRKVI
- NAŠI SLAVLJENICI

USKRSNO RAZMATRANJE

Velika simfonija života <i>p. Pero Vidović, SJ</i>	5
---	---

AKTUALNO

Biskup Mijo Škvorc (1919.–1989.) <i>p. Marijan Steiner, SJ</i>	9
---	---

NAŠ RAZGOVOR

Kako se postaje isusovac? <i>p. Stipo Balatinac, SJ</i>	14
--	----

NAŠI SURADNICI

O. dr. Darko Tepert, franjevac – bibličar <i>Petar Nodilo, SJ</i>	17
--	----

Iz bogoslovije na Jordanovcu <i>Josip Radoš</i>	20
--	----

NAŠI APOSTOLATI

Crkva sv. Ignacija Lojolskoga u Dubrovniku <i>p. Roko Prkačin, SJ</i>	22
--	----

U ŽARIŠTU

100 godina Hrvatske pokrajine Družbe Isusove <i>Tomislav Rukavina, SJ</i>	24
--	----

NAŠI APOSTOLATI

Zaklada „Biskup Josip Lang“ <i>p. Mijo Nikić, SJ i p. Antun Cvek, SJ</i>	28
---	----

U FORMACIJI

Skolastik u Parizu <i>Tvrko Barun, SJ</i>	30
--	----

Đakoni u Družbi i u Crkvi <i>Damir Kočić, SJ</i>	33
---	----

NAŠI SLAVLJENICI

P. Vladimir Vlašić, SJ	36
------------------------------	----

Brat Ivan Kolarević, SJ	38
-------------------------------	----

P. Pero Mijić Barišić, SJ	40
---------------------------------	----

P. Josip Opat, SJ	41
-------------------------	----

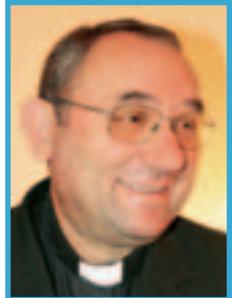
P. Josip Sremić, SJ	43
---------------------------	----

NAŠI POKOJNI

P. Zvonimir Gutal, SJ, (1920.–2009.)	45
--	----

NOVA IZDANJA

Dragi prijatelji "Ignacijeva puta"!

U liturgijskim čitanjima za Uskrs čitat ćemo, između ostalog, izvješće o susretu Uskrsloga s Marijom Magdalrenom, ženom koja je nakon burnih dogadaja Velikoga petka prva doživjela radost Uskrsa. Zbunjena u mislima, satrta tugom u suzama traži Isusa, hita na grob... "Ženo, zašto plačeš, koga tražiš?"

Traženje i nalaženje – to je moto i današnje zabavne kulture. Tražimo željeni TV program, tražimo povoljno odredište za odmor... Google nam u tome pomaže... No često onaj koji traži ne pronalazi... I kako god netko oduševljeno priča kako je našao ono što je tražio, postoje i oni razočarani i ogorčeni, oni koji doživljavaju suprotno. Traženje je rizik. Ono prepostavlja napor, često suze i znoj...

Ljudske suze! Ima puno razloga za njih. Suze nisu samo signal za bol i tugu. One mogu biti tajnovit i visoko razvijen oblik međuljudskoga sporazumijevanja. Suze su naše riječi. I više od njih... "Tražitelj u suzama" – to je čovjek! To smo mi.

Slaveći Uskrs mi kršćani naviještamo poruku praznoga groba, Božju poruku svjetla, Evandelje radosti, Kristovo Uskrsnuće... To je bit naše vjere koju ispovijedamo. U tomu je smislu i izvješće apostola Ivana radosno svjedočanstvo o jednoj drugoj stvarnosti, o istini da nepravda i laž, čak i smrt, nisu posljednja riječ!

Uskrslji je Krist nadišao i nadilazi besmisao i prazninu smrti. Ne u tome smislu da bi tek prividno otupio oštricu naše kontingenčnosti kako bismo lakše pobegli od istine vlastite krhkosti i praznine, ograničenosti, nego da bismo puni nade svjedočili kako je tek u zajedništvu s njime, uskrslim Kristom, pravi život, život pun istinskih plodova životnoga smisla i radosti.

Istina, svi smo mi često usmjereni k onome prolaznome, k materijalnome, tako da u određenom trenutku života moramo iskusiti da tijekom vremena sve propada i nestaje. Ima dana kada žalošno moramo priznati da smo prazni, da smo postali šrtve "burn out-sindroma", da su nam dušu zarobile zle misli... Ima dana kada uzaludno tražimo život u prolaznosti znanja i imanja, ugođe i ugleda...

Dragi prijatelji! Poznato nam je da su svetome Ignaciju bile drage posebno dvije riječi: "tražiti" i "nalaziti". Tražiti i nalaziti Boga u svim stvarima – stvarni je temelj na koji se nadograđuje sva ignacijska duhovnost. Proslava Uskrsa prigoda je da ponovno pronađemo Boga, da ga prepoznamo i nademo onakva kakav jest i kakav je uvjek bio – Bog punine, vjeran Bog, Bog ljubavi, Temelj naše nade...!

Isusovo uskrsnuće želi promijeniti sav naš životni nemir i naša traženja. Uskrslji Gospodin želi orti naše suze, ispuniti našu nezasitnu prazninu, napuniti je svojim svjetлом, svojom nadom i svojom ljubavlju... Upravo onako kako to govori Evandelje za Mariju Magdalenu, za apostole Ivana i Petra, događat će se i dogoditi nama ako tražimo uskrsloga Gospodina iskreno i zdušno,

vjerno,... ako je on za nas ljubljeni "rabuni", tj. učitelj. Susretat ćemo ga i prepoznati. Zapravo, on nam sam, za život naše nade, svojom ljubavlji prvi dolazi u susret. Poznaje nas i zvat će nas našim imenom... To je Uskrs, to je ono stanje u kojem je svaka naša praznina ispunjena prisutnošću Uskrsloga Gospodina. Život tek postaje istinskim životom onda kada se u njemu pronalazi Bog, ako se u njemu očituje Božje svjetlo, ako u njemu sja Uskrsli.

Svima, u ime cijele Hrvatske pokrajine Družbe Isusove, svih isusovaca, želim radostan i blagoslovjen Uskrs!

p. Ivan Koprek, SJ,
provincijal

Muzej Korine crkve u Istanbulu, freska: Anastasis, paklene muke i uskrsnuće

VELIKA SIMFONIJA ŽIVOTA

Dva svjedočanstva o Kristovu uskrsnuću iz početka kršćanstva

p. Pero Vidović, SJ

Mi, današnji slavljenici Kristova uskrsnuća, dio smo duge rijeke vjernika. Živi tok uskrsne tradicije nije presušio ni u jednome svome povijesnom trenutku. Uvijek je bujao i sačuvao svoj kontinuitet od samoga svoga izvora.

Premda je ta uskrsna rijeka privlačna u svim dijelovima svoga putovanja tijekom povijesti, razumljiva je želja da se ode što bliže njezinu izvoru. Pisac najranijih novozavjetnih tekstova, apostol Pavao, nudi nam za to izvrsnu uslugu. Na nekoliko trenutaka otplovit ćemo s apostolom naroda kao vodičem niz povijesnu vazmenu rijeku slavljenika do njezina dva dijela koji postoje od same zore Kristova uskrsnuća.

USKRSLI KRIST ŽIVI, ZAUVIJEK

Glavni grad Ahaje, Korint, s dvjema lukama na dva mora, raskrižje putova između Istoka i Zapada, bio je, u Pavlovo vrijeme, jedan od najprosperitetnijih gradova tadašnjega svijeta. U tome „svjetioniku čitave Grčke“ (Ciceron) apostol naroda utemeljio je kršćansku zajednicu koja je bila Pavlova radost i Pavlova muka. Posjećivao ju je i pisao joj pisma.

U svome Prvom pismu Korinćanima Pavao im daje upute o kršćanskoj slobodi, braku i celibatu, o slavljenju euharistije, o karizmama... A zatim, u jednome trenutku, u istome pismu, ne piše više vlastite riječi, nego ih podsjeća na nešto što naziva triput zaredom radosnom viješću (1 Kor 15,1s). To je kratka isповijest vjere, *credo*, koji sadrži temelj njihove vjere, srce njihova kršćanskog identiteta, po čemu oni jesu to što jesu. Tu je dragocjenost Pavao sâm *primio*, a onda ju je vjerno *predao* zajednicama koje je osnivao.

Ispovijest (1 Kor 15,3–7) ima dva skladna dijela s po tri sastavnice. Pogledajmo najprije tri sastavnice prvoga dijela te rano-kršćanske isповijesti (rr. 3–5):

I. „Krist umrije za grijeha naše po Pismima“: Smrt Kristova, koja se dogodila zbog nas i za nas, upravo je u takvu, otkupiteljskom smislu, najavljena u svetopisamskim tekstovima o Gospodnjemu patničkom služi (usp. Iz 53,4–5).

II. „Bî pokopan“: Isus je iskusio stvarnu smrt. Grob, u koji je bio pokopan i u kojemu je tri dana počivao, jest konkretni podsjetnik gdje je bio položen onaj koji je preminuo na križu.

III. „I uskrišen treći dan po Pismima“: Pokopani Krist nije ostao u grobu. Uskrsnuo je. Dvije riječi – „treći dan“ – priopćuju dvoje: tako je najavljenio u Svetom pismu (usp. Hoš 6,1–2; Jon 1,17–2,2), ali takvo je i povijesno sjećanje onih koji su „vidjeli“ da je onaj koji je bio pokopan – uskrsnuo, koji je bio mrtav – da to nije više, nego je živ.

J. V. Sonnenschein: Uskrsnuće Marije M. Langhans s njenim djetetom, nadgrobni spomenik

Upravo stvarnost da je Krist, koji je umro za sve nas, opet živ, ističu sastavnice drugoga dijela istoga ranokršćanskog *creda*. Da bi izrekao takvu neizrecivu istinu, Pavao se služi tzv. teološkim pasivom koji označava božanski zahvat pred ljudskim bićem. Na

hrvatskome obično to izričemo riječju „ukazati se“. Triput se navodi u isповijesti da se živi uskrsli Krist ukazao stvarnim, poznatim, konkretnim osobama:

I. „Ukaza se Kefi, zatim dvanaestorici“: Petar i ostali od dvanaestorice pratili su Isusa dok je naučavao po Palestini. Upoznali su ga veoma dobro prije golgotskoga događaja. Nije stoga moglo biti zabune među njima da Uskrsli, premda u „tijelu duhovnome“ (usp. 1 Kor 15,44), jest isti onaj Isus koji ih je pozvao i kojega su slijedili kao prijatelja i učitelja.

II. „Potom se ukaza braći, kojih bijaše više od pet stotina zajedno“: Dok Pavao prenosi ove riječi isповijesti, napominje da je većina od tih brojnih svjedoka bila još živa. Moguće ih je tada bilo potražiti, s njima raspravljati...

III. „Zatim se ukaza Jakovu, onda svim apostolima“: S Petrom i Ivanom Jakov je bio „stup“ (usp. Gal 2,9) u prvoj jeruzalemskoj kršćanskoj zajednici.

Zatim, odmah uz tekst toga ranokršćanskoga *creda*, koji se nepromijenjen prenosi s pokoljenja na pokoljenje kao živa predaja, Pavao se sâm svrstava uz one kojima se pokazao uskrsli Krist. Na tu činjenicu vratit ćemo se malo kasnije, a sada ćemo se osvrnuti na jedan drugi tekst, koji potječe također iz samoga početka kršćanstva, a koji govori o jednoj drugoj dimenziji iste istine u vezi s uskrslim Kristom.

USKRSLI KRIST KRALJUJE, ZAUVIJEK

Kršćani današnjeg vremena i svih vremena ne mogu biti nikada dovoljno zahvalni Pavlu. Zahvaljujući baš njemu imaju maloprije spomenuti ranokršćanski *credo*. Između ostaloga, arameizmi te isповijesti go-

vore da nas je Pavao poveo rijekom kršćanske neprekinute tradicije do samoga njezina izvora.

Još su očitiji arameizmi u kristološkomu himnu koji Pavao citira u svo- me pismu zajednici koju je osnovao u make- donskome mjestu koje nosi ime po ocu Aleksandra Velikoga (Fil 2,6–11).

Taj himan Kristu pjevaju današnji kršćani na raznim jezicima kao što su ga pjevali prvi kršćani na aramejskome. Naš nekadašnji bibličar, p. Albin Škrinjar, s brojnim egzegetima, naziva taj kompendij cijele kri- stologije „*carmen Christi*“.

Malo tko od čita- telja „Ignacijeva puta“ ne zna taj himan napamet. Upravo zbog toga, a ne samo zbog manjka prostora, na namjeravamo navesti nijednu riječ iz toga hvalopoja uskrslome Kristu koji su zajedno pjevali živi svjedoci njegova uskrsnuća. U nekoliko stihova, tzv. silaznom i uzlaznom kristologijom, opje- vano je cijelo evandelje. Stihovi himna su iskljili iz svetopisamskih tekstova, po- sebno na onima o Adamu (Post 1–3), Gospodnjemu pat- ničkom sluzi (Iz 52,13–

53,12) i Sinu Čovječjemu (Dn 7). Pogled kršćanske egzistencije i srca nije više usmje- ren na grješnoga Adama, nego prema novo- me Adamu, uskrslome i proslavljenome Gospodinu.

Zbog čega, uz ranokršćansku isповijest, spo- minjemo taj ranokršćanski hvalospjev? Ta dva teksta iz početka kršćanstva izriču dvije dimenzije jedne te iste istine. Ranokršćanski *credo* otkriva da Kristovo uskrsnuće znači da je Krist živ, i to zauvijek. Himan Kristu ističe da isti živi Krist, Gospodin, zauzima jedinstveno mjesto nad svime što postoji. Chardinovski rečeno, prema proslavljenome Kristu sve je usmjereni, prema njemu stremi sav svemir, dok ne bude Bog „sve u svemu“ (1 Kor 15,28).

SIMFONIJA ŽIVOTA

Krist je živ i on vlada. To je kršćanska vjera i pjesma koji, u obliku jednoga *creda* i jed- noga *himna*, povezuju kršćane svakoga vre- mena sa samim događajem Kristova uskrs- nuća. Važno je ispravno zamijetiti specifič- nost kršćanskoga slavljenje toga temeljnoga događaja. Mogao bi netko slaviti Uskrsloga i kao silnoga heroja koji je učinio takav podvig kakav nitko, prije ni poslije nje-

Krist pobjednik, autor: Auguste de Bay Zabat crkve Sv. Stjepan na brdu, iz 17. stoljeća, u Parizu

ga, nije učinio. I to bi bilo slavljenje, ali ne kršćansko.

Kakvo je kršćansko slavljenje Krista koji je uskrsnuo i koji vlada? Pavao daje odgovor na to pitanje. Na kraju ranokršćanske isповijesti vjere, koju smo malo prije čitali, Taržanin neočekivano dodaje: „Najposlije, kao nedonošetu, ukaza se (Uskrsli) i meni“ (1 Kor 15,8). Tom izjavom, bez sumnje, Pavao misli i na svoj susret s Kristom pred Damaskom. Zašto to nije izričito rekao? Zato

Crkva Sundra na Gotlandu. Gotska zidna grafička: Kristovo uskrsnuće

da se čitatelj ne bi zaustavio na tome dođaju, kao na nečemu što se tiče samo nekoga drugoga.

Pavao zapravo tom rečenicom kaže ono što je sržno u načinu vjerovanja i slavljenja Kristova uskrsnuća. Poput Pavla, svaki se kršćanin uključuje i ugrađuje u vjeru koja teče rijekom žive tradicije od samoga trenutka Kristova uskrsnuća. Svaki kršćanin postaje dio te vjere. On slavi Krista koji je uskrsnuo

i radosno vjeruje u svoje vlastito uskrsnuće. S Kristom ide kroz život, umire u Kristu i zna da će uskrsnuti.

Još jednom, sada glazbenom slikom, po-kušajmo reći kako kršćani slave Kristovo uskrsnuće. Kršćani nisu gledatelji koji iz gledališta oduševljeno plješću najizvrsnijemu virtuozu, Uskrslome, koji je na pozornici. Ne tako! Slavljenici Kristova uskrsnuća čine s njim velik vazmeni orkestar. Oni već sada, svojim življenjem i djelovanjem, sudjeluju u stvaranju jednoga novoga svijeta (usp. Otk 21,5) koji je započeo Kristovim uskrsnućem. Skladaju na taj način glazbu Uskrsnuća, izvode veliku simfoniju života koja treba zahvatiti sav univerzum.

Skogskyrkogården, Kip uskrsnuća kod svetog križa. Kipar: John Lundqvist, 1930. Kipovi su smješteni u tamnom ulazu u Kapelici svetog Križa. Duše gledaju prema blještavom svjetlu, iščekujući uskrsnuće.

BISKUP MIJO ŠKVORC

(1919.–1989.)

Uz 20. obljetnicu smrti

p. Marijan Steiner, SJ

Rado se sjećam svojih gimnazijskih dana kada sam jedne godine u svibnju svakodnevno slušao propovijedi p. Mije Škvorca u podrumskoj „crkvi“ na Jordanovcu (danas Radio Marija). Tih godina davao je nama učenicima župe Bezgrješnoga Srca Marijina i duhovne vježbe u zimskim praznicima. Zanosio nas je svojim temama i načinom govora. Slušao sam još kao gimnazijalac i njegov dijalog s markistom Brankom Bošnjakom. Osjećao sam da p. Škvorc u tome razgovoru ostavlja bolji i uvjerljiviji dojam od svoga sugovornika. Poslije sam kao student imao mogućnost slušati ga povremeno na vjeronauku i u propovijedima, ali i osobno razgovarati s njime. Napose mi je u sjećanju ono što je vezano uz moje svećeništvo: kao biskup p. Škvorc me zaredio 1981. za đakona na Jordanovcu, a ubrzo zatim i za svećenika u bazilici Srca Isusova (zajedno s p. I. Hanguom i p. M. Nikolićem). Sačuvao sam snimljenu njegovu krasnu propovijed s toga redenja.

DJEĆAŠTVO I MLAĐENAŠTVO

Mijo Škvorc se rodio 1. rujna 1919. u selu Ruševcu (župa Sveti Petar Čvrstec) blizu Križevaca, gdje je završio pučku školu. Već kao dijete pokazivao je izvanrednu bistrinu i darovitost. Znao je kod kuće ponoviti cijelu župnikovu propovijed. Nakon pučke škole pošao je u Nadbiskupsko sjemenište i Nadbiskupsku klasičnu gimnaziju na Šalati u Zagrebu.

No poslije četiri godine jako se razočarao pa je namjeravao prekinuti školovanje. Povjeroio se svojemu odgojitelju, vlč. Mladenu Relji, koji ga je odvratio od povratka k roditeljima i o svome trošku uputio na nastavak

školovanja u Travnik. Vidio je, naime, u Miji vrlo darovita dječaka i odlučio mu plaćati mjesecnu školarinu. U Malo sjemenište Družbe Isusove na Bašbunaru u Travniku stigao je u jesen 1934. Pohađao je klasičnu gimnaziju koju su vodili isusovci. Uz zahtjevne profesore i uspješne odgojitelje Mijo je stekao klasičnu izobrazbu, izvrsno naučio hrvatski jezik, kao i francuski, te se okušao u raznim nastupima i predrbama. Jedan od njegovih kolega za njega kaže: „Kao sjemeništarac pokazivao je bistrinu, vedrinu i inteligenciju. Naročito se primjećivao osjećaj za književnost i posebno pjesništvo.“ Nakon ispita zrelosti odlučio je ući u Družbu Isusovu. Uvijek se rado

Biskup Škvorc u Rimu s biskupom iz Toga

sjećao svojih roditelja Ane i Jurja, brata Tome te zavičaja na valovitim bilogorskim proplancima.

ISUSOVAČKA FORMACIJA

U novicijat je stupio 1938. u Zagrebu na Jordanovcu. Tijekom daljnjega školovanja, sve do ređenja za svećenika, pomagala mu je nepoznata žena, siromašna pralja, koja je tadašnjemu provincijalu ponudila pomoć

za izobrazbu jednoga mladog isusovca. Provincijal je odlučio da ta pomoć bude namijenjena Miji Škvorcu. Tek pred mladu misu saznao je za to dobročinstvo i samo nakratko jednom susreo dotičnu osobu. Škvorc je bio potresen takvom žrtvom i samozatajom te je bio beskrajno zahvalan Bogu koji je na njegov životni put stavio velikodušne i darežljive ljude: najprije mu je bilo omogućeno gimnazialsko školovanje, a onda olakšan i studij u Družbi Isusovoj.

Studij filozofije završio je na Filozofskome institutu Družbe Isusove u Zagrebu (1940.–1943.). Već tada razvija svoje govorničke sposobnosti i spisateljske talente po kojima će kasnije biti nadaleko poznat. Dvogodišnju odgojiteljsku praksu imao je u sjemeništu na Šalati (1943.–1945.). Ujedno je predavao hrvatski i latinski te spremao sve đačke predbe. Teologiju je studirao na Katoličkome bogoslovnom fakultetu u Zagrebu i unutar vlastite redovničke institucije (1945.–1949.). Za svećenika je zaređen 1948.

BROJNI TALENTI

Škvorc je imao bogatu dušu što se vidi iz njegova „Dnevnika“ koji je vodio do kraja 1988. Za njega reče p. Josip Ćurić: „Tko je čuo samo jednu njegovu propovijed, mogao je i morao uvidjeti da pred sobom ima čovjeka Božjega, puna izvanrednih talenata – kako naravnih, tako i nadnaravnih. Kod svakoga nastupa p. Mije očitovala se neobičnom snagom njegova duša: duša djeteta koja se zanima za sve dobro i lijepo, za sve što raste 'uvis', prema Nebu, prema Isusu; duša pjesnika, koji je sposoban čudesno blago svoga znanja i osjećanja pretočiti u skladan, neodoljiv, ponekad i gromovit govor;

P. Mijo Škvorc s hrvatskim biskupima u posjetu kod pape Ivana Pavla II.

duša karizmatika koji je pročišćen milošću i stradanjem... U dodiru i razgovoru s p. Mijom osjećali smo kao da nas je 'okupao' valom evandeoskog optimizma, valom životne radosti i nade u bolju, Božju budućnost. Taj karizmatički dah vedrine i poleta zrcali se također u njegovoј pisanoj riječi, napose u brojnim stihovima.“

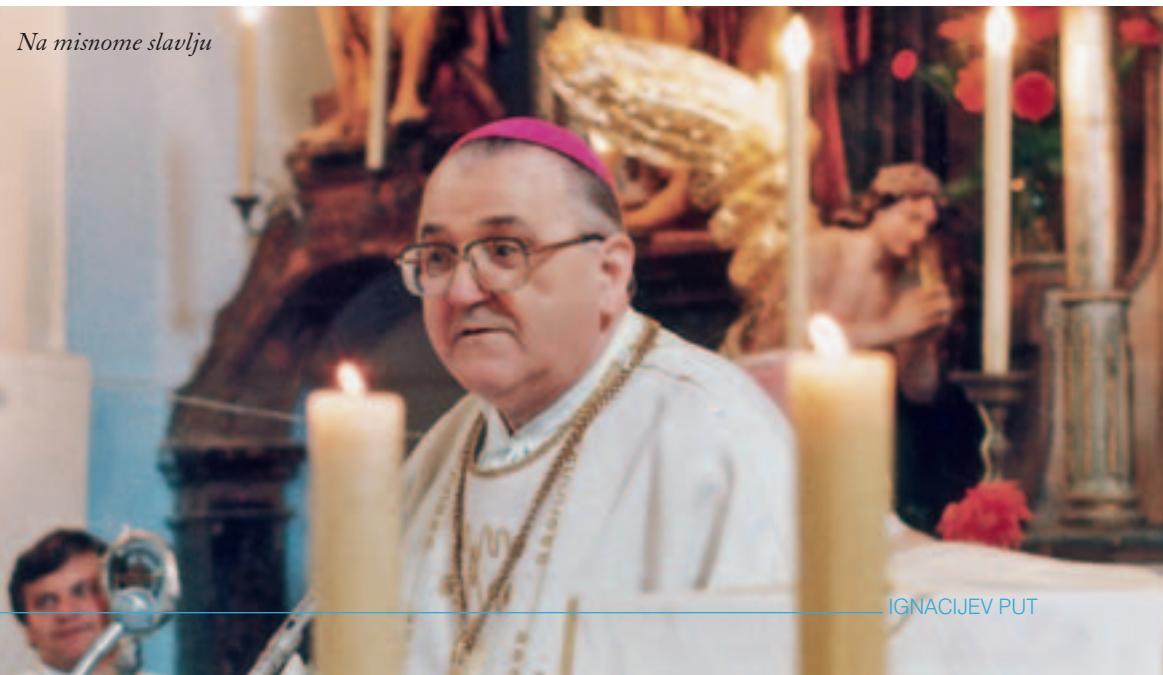
Njegov nešto mlađi subrat p. Miljenko Belić piše: „O. Mijo Škvorc nesumnjivo je bio intelektualac visokog dometa. Je li to bila njegova najznačajnija crta? Gotovo bih se usudio reći da je on usto bio još više čovjek velika srca. I to je veliko srce vrlo intenzivno ljubilo Boga – Trojedinoga i Utjelovljenoga – ljubio je Presvetu Djesticu Bogorodicu, ljubio je Kristovu Crkvu, ljubio je hrvatski narod uvijek i svagdje. Ta četverostruka ljubav je bila žarka, etički uravnutežena, psihološki skladna, jaka kao vulkan.“

PROFESOR I PROPOVJEDNIK

Na Filozofskome institutu Družbe Isusove u Zagrebu p. Škvorc je predavao od 1950. do imenovanja biskupom (1970.) ove pred-

mete: povijest filozofije, gnoseologiju, teodiceju, retoriku i homiletiku, sredstva društvenoga priopćavanja, uvod u Kristov misterij. Govorio je zanosno, zanimljivo i izazovno. Od 1950. postaje povremeni propovjednik kod mise za intelektualce u bazilici Srca Isusova u 11 sati. Sve je više smetao komunističkim vlastima, koje su uočile kako svojim propovijedima i konferencijama privlači mlade i akademski obrazovane ljude. U „Vjesniku“ od 10. travnja 1952. čitamo: „Jezuita Mijo Škvorc održao je ovih dana u isusovačkoj crkvi u Zagrebu 'propovijedi' s pretenzijom da 'naučno' objasni opstojnost Božju i koješta drugo... Ne ćemo se zadržavati na svim provokacijama i aluzijama jezuite Škvorce. Dovoljno je sjetiti se, da je on u svojoj 'propovijedi', među ostalim, sve u svijetu (a misleći prije svega na nas) podijelio na dvije struje: struju zla, zlobe, prevare, laži i materijalizma, te na struju Božjeg svjetla, istine i ljubavi...“ P. Škvorc je u Palmotićevoj ul. držao i kateheze za mlade, na koje je dolazilo više stotina slušatelja (preko 600!). Zalagao se i za izradu vjeroučnog plana.

Na misnome slavlju

Euharistijski kongres u Nedelišću

Zbog propovijedi je bio optužen i protiv njega se vodio sudski proces god. 1955. Nakon dva mjeseca istražnoga zatvora osuden je na dvije godine stroga zatvora. Kaznu je odslužio od 1956. do 1958. u Staroj Gradiški. Život je ondje bio težak: represija, naporni fizički radovi, voženje zemlje i šljunka iz Save... Vrativši se s robije nastavio je svoje svećeničke poslove. Usto je postao članom raznih povjerenstava tadašnje biskupske konferencije: za nauk vjere, za laike, za one koji ne vjeruju.

P. Škvorc bavio se mnogo suvremenim ateizmom. Stoga je i bio najprikladnija crkvena osoba za dijalog s poznatim marksistom Brankom Bošnjakom. Njihovo čuveno raspravljanje dogodilo se na tribini „5 poslije 8“ u Studentskom centru u Zagrebu god. 1967., a bilo je nazočno oko 2500 ljudi! Taj je dijalog tiskan u knjižici „Marksist i kršćanin“.

REVNI BISKUP

God. 1970. dobio je počasni doktorat Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Zagrebu, a iste godine imenovan je pomoćnim zagrebačkim biskupom. Kao biskup obnašao je mnoge dužnosti: bio je generalni vikar za grad Zagreb, delegat za tisak, delegat za redovnice, predsjednik Odbora za središnji „Caritas“, tajnik Odbora za međunarodni Marijanski i mariološki kongres 1971. Sudjelovao je u svim strukturama nadbiskupije i biskupske konferencije. Također je postao članom rimske Komisije za dijalog s nevjernicima.

Revno je obilazio svećenike i svuda zanosno propovijedao. Privlačili su ga novi duhovni pokreti u Crkvi pa je promicao Mali tečaj (Kursiljo), fokolarine, pastoral obitelji, rad s mladima (List mladih „MI“) i pobožnost prema Gospu. Češće je obilazio i naše iselje-

nike u inozemstvu od Europe do Amerike i Australije.

Kanonik dr. Stjepan Kožul, tajnik Nadbiskupije, svjedoči: „Bila mu je važna duhovna vertikala, evanđeoska svježina, etičnost i crkvenost! Poticao je na ideale i životno svjedočenje, kao vid suvremene evangelizacije svijeta i čovjeka! Prema politikama i političarima bio je na distanci; nije uopće polazio ni s drugim biskupima na uobičajeno čestitanje komunističkim vlastima, koje je uвijek organizirala njihova Komisija za odnose s vjerskim zajednicama...“

PISAC – PJESENICK

Cijeloga je života Škvorc mnogo čitao te izvrsno poznavao svjetsku i domaću književnost. Proučavao je i analizirao književna djela s umjetničkoga i religioznog stajališta.

No i sam je pisao. Od mnogih talenata koje je posjedovao upravo treba istaknuti njegov spisateljski i pjesnički dar. Počeo je pisati pjesme i zapažene sastave još u đačkim dñima. Kao svećenik objavljivao je članke u mnogim našim časopisima. Redovito je pisao priloge (npr. o filmovima u našim kinima) za „Glas Koncila“ koji je počeo izlaziti 1962.

Objavljivao je članke u brojnim našim časopisima. Napisao je i „Marijanski križni put“ (1971.). Njegovo golemo znanje dolazi do izražaja u pet opsežnih knjiga: 1) „Vjera i nevjera. Problem naših dana i misterij naših duša“ (1982.), 2) „Jeruzalem ili Antiohija?“ (1988.), 3) „Najvjernija odvjetnica naše Crkve, našeg naroda, naše obitelji, našeg srca“ (1988.), 4) „Isus – Spasitelj. Životni put i tajna osobe“ (1998.) i 5) „Molitva svake duše“ (2006.). Prva je knjiga duboko filozofsko-teološko promišljanje o vjeri i nevjeri, a doživjela je veliko zanimanje javnosti. Druga je govor o raznim kulturnim i društvenim stvarnostima sa stajališta Crkve tijekom cijele njezine povijesti. Treća je spis o Mariji (svojevrsna mariologija). Četvrta i peta knjiga tiskane su nakon autorove smrti: „Isus – Spasitelj“ je sveobuhvatna kristologija, a „Molitva svake duše“ rudnik duhovnoga blaga u kojem donosi razmišljanja i molitve raznih tipova ljudi. Djelo je nastajalo u vrijeme autorove robije.

Cijeloga se života p. Škvorc bavio i pješništvom. Spjevalo je četrdesetak duhovnih pjesama, a neke se od njih pjevaju na već postojeće melodije ili su uglazbljene (S. Flodin, I. Mort, L. Kilbertus, A. Vidaković, Lj. Galetić). Najpoznatije su: „Dižimo se, Gospa zove“, „Gospi od Brze Pomoći“, „Mehki snežek“, „Ja sam s vama“.

Biskup Škvorc je umro nakon teške bolesti 15. veljače 1989. u 70. godini života.

KAKO SE POSTAJE ISUSOVAC?

P. Stipo Balatinac, SJ, učitelj novaka

Vjerujem da mnoge od vas zanima proces u kojem se postaje isusovac i koja je, u tome, uloga magistra ili učitelja novaka! U ovome članku nastojat ću prikazati tu „proceduru“ te donekle osvijetliti zadaću i posao učitelja novaka.

Polazna točka od koje sve kreće svakako je Božji poziv, tj. inicijativa koju Gospodin pokreće da bi nekoga pozvao u „svoj vino-grad“. Ta Božja inicijativa dolazi na razne načine i svaka duhovna osoba, pa tako i isusovac, mogla bi posvjedočiti svoju posebnost. Mi se pouzdajemo u to da Bog zna najbolji put do čovječjega srca. Na tome srcu je da shvati i prihvati poziv. Tu se znaju događati prave drame, od nutarnjih borba do smetnja rodbine i okoline koje ne žele „dati svoje dijete“!

DUHOVNO ZVANJE

Kada velikodušan i odlučan mladić sve to prođe, slijedi njegova službena prijava. Mnjima u tome pomažu isusovci s kojima su se susretali, s kojima surađuju ili koji su im na druge načine bliski ili, što je najpoželjnije, bili primjer i poticaj da i oni budu članovi Družbe. Prva „instanca“ s kojom se susreće kandidat jest pater – promotor zvanja – koji ima zadatak pobliže upoznati kandidata i vidjeti ima li kakvih prepreka za njegovo stupanje u novicijat te ga upoznati s time što se od njega zapravo traži. Neki kandidati, pogotovo za svećeništvo, npr. dobiju za-

datak da završe svoje srednjoškolsko obrazovanje i polože maturu kako bi se poslije mogli upisati na fakultet. Kada je potvrđena ozbiljnost kandidata, on stupa u kontakt s p. provincijalom koji mu određuje tri isusovaca s kojima će razgovarati i koji će dati svoj sud o kandidatu. Nakon prikupljenih mišljenja p. provincijal donosi konačnu odluku o neprimanju, odgodi primanja ili započinjanju novicijata.

NOVICIJAT

Novicijat je vrijeme priprave za redovnički život i u Družbi Isusovoj traje dvije godine. On se još naziva i „vrijeme kušnje“ i u tome smislu podijeljen je na „prvu kušnju“ ili kandidaturu i „drugu kušnju“ ili novicijat u strogu smislu te riječi. Kandidatura obično traje od 10 do 15 dana u kojima se kandidat upoznaje s konkretnim zahtjevima novicijata. Ona završava s trodnevnim duhovnim vježbama i oblačenjem redovničkog odijela, a mi isusovci ga nazivamo talar (kod dijecezanskih svećenika je to reverenda, a kod franjevaca habit). S oblačenjem talara kandidat postaje „pravi novak“ i za njega započinje intenzivna priprava za jednostavne zavjete koji slijede nakon uspješno završene druge godine.

Započinjanjem kandidature započela je i uloga učitelja novaka u odgojnome procesu. Prva zadaća te uloge je podrobnije upoznati kandidata, koliko je moguće više „iznu-

tra“ te razotkriti motivaciju zvanja, napose za Družbu Isusovu. Zato se s kandidatom razgovara o čitavu njegovu životu, a i sam mora napisati što je sve prošao i proživio. Za vrijeme kandidature čita temeljne isusovačke dokumente i literaturu o sv. Ignaciju. Mnogima je to prvi susret s dnevnim redom, životom u zajednici, redovitom molitvom i u svemu tome je potrebna i pomoć sa strane. Magistru u tome pomažu njegov zamjenik ili pater socij, kao i novaci druge godine od kojih je jedan tzv. „angelus“ – kao andeo čuvar za kandidate koji ih upućuje u mnoge konkretne odredbe i zadatke života u zajednici. Učitelj novaka predvodi trodnevne duhovne vježbe, koje su usmjerenе na dobru, a ako treba i životnu ispovijed i još jedno promišljanje o vlastitome pozivu. Zna se dogoditi da za vrijeme kandidature kandidat uvidi da to nije za njega i odustane, ali to se još nije dogodilo za vrijeme mojega mandata.

DO NOGU UČITELJEVIH

Nakon kandidature započinje „pravi“ novicijat koji, po riječima p. Petera-Hansa Kol-

venbacha, bivšega generala Družbe Isusove, ima tri cilja: prvi je osobni susret s Kristom, drugi je prihvatići Družbinu način života, a treći je naučiti engleski jezik. Da bi to novak ostvario, potrebno je da ga se „podučava“ pa se tu krije i glavna zadaća učitelja novaka.

Za ostvarenje prvoga cilja u novicijatu prije svega služe duhovne vježbe u najširemu smislu. Dakle, sve molitve, meditacije, ispiti savjesti, sv. misa, ispjovjedi, duhovni razgovori, kao i duhovno štivo. Središnje mjesto u tome zauzimaju velike duhovne vježbe od trideset dana u kojima bi se prvenstveno trebao dogoditi osobni susret s Kristom i u kojima bi novak trebao potvrditi svoj osobni poziv i predanje služenja Kristu u Družbi i Crkvi. Magister je zadužen da uvodi novaka u način ignacijevskih molitava, redovito s novakom otvoreno razgovara, određuje što će čitati i pogotovo da ga pripravi i vodi u velikim duhovnim vježbama. Ako je novak doživio Isusovu ljubav i predao mu svoje srce, nastojat će oko osobne izgradnje, rasta u krjepostima i osobito u Družbinu načinu života. Taj se način života upoznaje preko

Novaci s p. Magistrom na planinarenju Mosorom

literature i dokumenata, života u zajednici, zahtjeva dnevnoga reda, redovitih i izvanrednih poslova te eksperimenata koje novak provodi u drugim našim kućama i institucijama. U tome se krije posebna uloga učitelja novaka jer neki ne dolaze s radnim navikama ili dođu s krivim navikama, zatim, nisu se naučili držati točnosti i odgovornosti, pojedine treba privikavati na dijeljenje i nov način odnošenja prema materijalnim stvarima i novcu te ophođenju s rodbinom i vanjskim ljudima. O tome se drže nagovori i obavljaju potrebni razgovori, a i pater socij drži konferencije o povijesti Družbe i o „našemu načinu postupanja“, tj. kako se isusovac ponaša u konkretnim prilikama u odnosu na Družbu i na vanjski svijet. Engleski jezik, koji je p. Kolvenbach spomenuo kao treći cilj, sadrži stvarno učenje, ali podrazumijeva i osposobljavanje novaka za univerzalni poziv i služenje modernim tehničkim pomagalima. Tako magister novaka organizira tečaj jezika i preko godine i preko ljeta, kao i tečajeve informatike, strojopisa i svladavanja različitih programa. Nadareni za glazbu imaju priliku učiti sviranje, a oni za socijalni apostolat uključuju se u rad s gluhim te uče njihov znakovni jezik.

Za što bolje svladavanje ovoga programa potrebna je i fizička kondicija. Zbog toga učitelj novaka organizira nogomet srijedom i izlet subotom. Ovaj cjelodnevni izlet uključuje obično dužu šetnju, planinarenje ili obilazak kulturnih znamenitosti Splita i okolice, gdje se i nalazi naš Novicijat.

SVAGDANJA FORMACIJA

U mjesecni ritam ulazi jednodnevna ili dvodnevna duhovna obnova u kojoj novaci reflektiraju o prijeđenom putu i duhovno se osnažuju za nove zadatke. Duhovna ob-

nova redovito sadrži i isповijed i otvoreni razgovor novaka i magistra.

Međusobna komunikacija, dobra, transparentna i jasna, možda je i prioritetni zadatak učitelja novaka jer se tu susreće s konkretnim problemima i može dati kokretne naputke. Koji put takav razgovor sadrži i konkretne zadatke ili ono što se mora popraviti u narednome razdoblju. Osobito je važna jasnoća sa strane magistra i transparentnost sa strane novaka jer bez toga se ne može naprijed. I sam je sv. Ignacije držao da svaki kandidat bilo kojega karaktera ili temperamenta može ostvariti svoj isusovački poziv samo ako je transparentan, tj. otvoren istini, a ako toga uvjeta nema, sve zapravo propada. Ako kandidat dođe s takvim raspoloženjem, onda, uglavnom, sve ide lijepo i bez poteškoća. A ako ne dođe, zadaća je učitelja novaka da ga dovede do toga stanja jer se tek tada može dalje graditi i odgajati. Ako se to ne uspije, obično ne uspije ni ostvarenje isusovačkoga poziva.

DAR S NEBA

Isusovačko je zvanje veličanstven dar s neba. U duši se događa susret Boga i čovjeka. To je tajna i misterij nikada do kraja istražen i odgonetnut. Zato pred svakim pozivom treba stajati sa strahopostovanjem i zahvalnošću Gospodinu. On sada želi jednu novu osobu ugraditi u apostolski plan koji je započeo sa sv. Ignacijem, a koji potpomaže sv. Stanislav, zaštitnik novaka. Zato magister ima prvo u svijesti da mu u svakome novaku Bog progovara o svojoj prisutnosti i da je suradnik u Božjem „prikupljanju žetelaca“! Biti dionik i potpomagatelj toga duhovnog procesa velika je milost i odgovornost pa je zato i najveća radost kada taj dvogodišnji ciklus uspješno završi polaganjem redovničkih zavjeta riječima: „...zavjetujem vječno siromaštvo, čistoću i poslušnost u Družbi Isusovoj...!“

O. DR. DARKO TEPERT

Franjevac – bibličar

Razgovarao: Petar Nodilo, SJ

■ **Možete li nam se ukratko predstaviti?**

Ja sam svećenik, franjevac i pripadam Hrvatskoj franjevačkoj provinciji sv. Ćirila i Metoda sa sjedištem u Zagrebu. U franjevački red stupio sam 1992. godine, a za svećenika sam zaređen 1999. godine. Nakon svećeničkoga ređenja nastavio sam sa studijem pa sam u lipnju 2008. godine stekao naslov doktora biblijskih znanosti i arheologije. Od jeseni te godine predajem na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu na katedri Staroga zavjeta.

■ **Studij ste zapravo završili u Svetoj zemlji, zar ne?**

Zapravo sam studij teologije započeo u Zagrebu, a nakon treće godine studija pošao sam u Jeruzalem, gdje sam i završio teologiju. Ondje se nalazi i Franjevački biblijski studij s Fakultetom biblijskih znanosti i arheologije na kojemu sam magistrirao, a onda i doktorirao.

■ **Kakav je bio osjećaj kada su Vam poglavari predložili da pođete onamo?**

Pa, moram priznati da sam već i prije to priželjkivao. Naš tadašnji odgojitelj bio je na hodočašću u Svetoj zemlji i u detalje nam prepričavao svoje doživljaje, a mi smo sve to upijali. Kada mi je nakon nekoliko dana spomenuo da je bilo govora o mogućnosti da netko od franjevačkih bogoslova iz Hrvatske ondje nastavi studij, jedva sam dočekao da me pita bih li ja prihvatio onamo poći. Nisam tada još znao ni kako će se često moći vraćati u domovinu, no

priznajem da mi to tada i nije predstavljalo neki problem. Prepoznao sam tu priliku kao naročit Božji poziv i krenuo za njim bez mnogo razmišljanja.

■ **I je li bilo posebnih iznenađenja po dolasku u Svetu zemlju?**

Prvo pravo iznenađenje bila je spoznaja da su fratri svuda isti. U Svetoj zemlji žive franjevci iz cijelog svijeta, od Latinske Amerike, preko Europe i Afrike, do Australije, a opet se svi uklapaju u jedinstvenu međunarodnu zajednicu koja se zove Kustodija Svetе zemlje. Naziv „kustodija“ za ovu provinciju zadržan je zbog osnovnoga značenja: „čuvanja“. Njoj su, naime, pape već od 14. st. povjerili čuvanje svetih mesta u Svetoj zemlji tako da franjevci brinu za svetišta u ime cijele Katoličke crkve. Drugo iznenađenje predstavljao je duhovni doživljaj koji obuzme svakoga tko onamo dođe.

Fra Darko Tepert u posjetu arheološkim znamenitostima Izraela

Svijest da obilazite mjesta na kojima je bio Isus, da gazite onu istu prašinu koju je i on gazio, u čovjeku budi niz osjećaja. Sjećam se kada sam prvi put posjetio Kafarnaum, grad na obali Galilejskoga jezera u kojem je Isus živio i naučavao, s njegovim crnim bazaltnim kućicama, s kućom za koju se pouzdano zna da je Isus u njoj prebivao. Tu doista nisam mogao ostati ravnodušan. Slično je bilo i s mogućnošću svakodnevne molitve na Isusovu grobu, a to znači na samom mjestu uskrnsnuća. Koristio sam večernje sate, kada nije bilo mnogo hodočasnika, pa sam ondje doživio osobit mir. Ipak, i hodočasnici su svojevrsno iznenadenje. Dolaze iz svih zemalja, pripadaju najrazličitijim crkvama i mole se na različite načine, a opet svi slave istoga Gospodina. Još je jedno iznenadenje vezano uz kršćane, ali sada one domaće, svetozemaljske. Nai-me, veliku većinu domaćih kršćana čine Arapi tako da se u župnim crkvama posvuda sv. misa slavi na arapskome jeziku. Postoje samo četiri malene župe u kojima se služe hebrejskim jezikom.

■ **Nije li napeta bliskoistočna situacija po-kvarila cjelokupan dojam boravka u Svetoj zemlji?**

Doista, Sveta je zemlja još uvijek rastrgana brojnim nemirima, političkim napetostima, ali i pravim oružanim sukobima između Palestinaca i Izraelaca. Ipak, ti su sukobi tijekom ovih dvanaest godina, koliko sam ondje proveo, uvijek bili ograničeni na točno određena mjesta i područja tako da se govo-vo nikada nisam našao u blizini većega sukoba. Znate, kamera se obično nađe ondje gdje su najveći sukobi, a veći dio zemlje živi zapravo posve mirno.

■ **Jeste li imali mogućnosti obići i druge dijelove Svetе zemlje?**

Pa to nam je bio i dio poslijediplomskoga studija jer smo morali obići sva važnija ar-

heološka nalazišta. Ipak, najzanimljiviji način obilaska tih krajeva za mene je bilo pješačenje, a osobito pješačenje kroz pustinju. To je posebno iskustvo koje čovjeka suoči s njegovom malenošću i krhkotušću. Koji put sam se dogovorio s nekolicinom braće franjevaca pa smo s ruksacima na leđima, vrećama za spavanje i s po desetak litara vode krenuli na hod kroz pustinju. Znalo je biti pritom svakakvih doživljaja, od iskustva nedostatka vode, preko doživljaja noćne hladnoće i dnevne vrućina pa do bliskih susreta s divljim zvijerima. U svemu tome trebalo je malo ljestvi, ali i mnogo povjerenja u braću i pouzdanja u Gospodina.

■ Nakon doktorata u Jeruzalemu vratili ste se u Zagreb. Tada ste se susreli i s isusovcima na Jordanovcu.

U zimskome semestru ove godine predavao sam predmet Novi zavjet na studijskom programu Religijskih znanosti Fakulteta Družbe Isusove na zagrebačkome Jordanovcu. Ovdje su me iznimno dobro prihvava-

tili i p. Mišić i p. Bilić, koji me zapravo prvi i kontaktirao. Primjetio sam da na tome Fakultetu postoji gotovo obiteljsko ozračje i mislim da to može biti vrlo dobar preduvjet i za kvalitetan znanstveni rad. To ipak nije bio moj prvi susret s isusovcima. Susretao sam ih već i u Svetoj zemlji. Ondje imaju svoj Biblijski institut na koji dolaze na jedan semestar studenti s rimskoga Biblijskog instituta. Najpoznatiji od isusovaca koje sam ondje susreo zasigurno je kardinal Carlo Maria Martini koji je i sam poznati bibličar. On je svojedobno bio predstojnik Biblijskoga instituta u Rimu, a potom je kao nadbiskup vodio Milansku nadbiskupiju. Nakon umirovljenja povukao se u Jeruzalem pa smo ga mi franjevcu često pozivali da nam održi koje predavanje na našemu fakultetu, a bila je to prilika da se s njime i osobno susretнемo. Osobno sam iskusio koliko je pristupačan i kao biskup i kao znanstvenik pa je vrlo neposredno odgovarao i na neka moja pitanja koja su se ticala znanstvenih polja kojima sam se bavio.

Fra Tepert u radu sa studentima

IZ BOGOSLOVIJE NA JORDANOVCU

Bogoslovi Vojnoga ordinarijata

Piše: Josip Radoš, bogoslov Požeške biskupije

U ovome uskrsnom broju dragim nam čitateljima predstavit ćemo dvojicu bogoslova Vojnoga ordinarijata, Antonija Mikulića i Željka Savića. Oni su naši novi kolege koje vam želimo pobliže predstaviti.

■ Molimo vas da se ukratko predstavite?

Zovem se Antonio Mikulić. Rođen sam 19. srpnja 1986. u Doboju, u Bosni i Hercegovini. Inače potječem s prostora općine Odžak. Zbog ratnih zbivanja dolazim 1992. u Zagreb, gdje završavam osnovno i srednjoškolsko obrazovanje. Pripadam župi Predragocjene Krvi Isusove, u kojoj pastoral vode franjevci Provincije sv. Ćirila i Metoda. U župi sam dugo bio član Franjevačke mladeži, popularno zvane FRAMA. Upisom na Filozofski fakultet Družbe Isusove počeo sam u sebi sve više osjećati svećenički poziv. Nakon duga vremena traženja i razmišljanja odlučio sam stupiti u Vojni ordinarijat. Jednu godinu studija proveo sam na KBF-u u Splitu da bih se početkom ove akademске godine vratio na Jordanovac i sada živim u Kolegiju Družbe Isusove. Tu bih trebao dovršiti studij filozofije i teologije te se zarediti za svećenika i tako postati vojni kapelan.

Zovem se Željko Savić. Rođen sam 26. svibnja 1982. u Somboru (Vojvodina). Živio sam do 1995. u Petrovaradinu, a zbog ratne

situacije morao sam s obitelji doseliti u Bjelovar, gdje i danas živim. U Bjelovaru završavam osnovnu školu, a nakon toga upisujem Opću gimnaziju Bjelovar. Sve ove godine aktivno sam sudjelovao u životu župne zajednice kao ministrant, čitač i u radu s mladima. Duhovni poziv osjetio sam još kao dječak s 12 godina, ali sam se tek nakon gimnazije odlučio javiti biskupu da me primi kao svećeničkoga kandidata, što sam i učinio, i 2001. upisujem Katolički bogoslovni fakultet. Od prošloga ljeta bogoslov sam Vojnoga ordinarijata u RH. Sada sam na posljednjoj, 6. godini studija i trebao bih biti zaređen u rujnu za đakona Vojnog ordinarijata.

■ Molimo vas da ukratko prikažete povijest Vojnoga ordinarijata.

AM: Vojnu biskupiju u Republici Hrvatskoj, jednu od trideset sedam diljem svijeta, Sveta je Stolica ustanovila 25. travnja 1997. Vodi je vojni biskup Juraj Jezerinac i trenutno ima trideset i tri vojne i tri policijske kapelaniće. Vodi brigu o dušobrižništvu katalika, pripadnika svih rodova Hrvatske vojske

Bogoslovi Antonio Mikulić i Željko Savić

i Ministarstva unutarnjih poslova u Republici Hrvatskoj i zemljama u kojima sudjeluju u mirovnim misijama.

■ Zašto ste odabrali Vojni ordinarijat za ostvarenje svoga poziva?

AM: U pozivu za vojnoga kapelana želim se ostvariti na dva načina: prvi, naravno, kao svećenik potpuno predan Bogu, a drugi da kao pripadnik Hrvatske vojske budem poslan služiti gdje i kada je to najpotrebnije. Živeći i duhovno pomažući naše vojne i redarstvene snage, vojni kapelan može biti pravi primjer svjedočenja kršćanskoga poslanja i domoljublja.

ŽS: Djelovanje svećenika unutar Vojnoga ordinarijata upoznao sam 2003. godine, kao ročni vojnik, gdje sam se prvi put susreo s vojnim pastoralom koji mi se odmah učinio kao velik izazov i nešto novo. Baš zbog toga

što je velik izazov i po sebi specifičan pastoral, izazvao je u meni veliko zanimanje i volju. Crkva se i tu pokazala kao ona koja pronalazi nove putove u radu i brizi za cjelovita čovjeka. Upravo je Vojni ordinarijat dokaz da je Božja prisutnost svagdje potrebna jer tamo gdje je nema, upitno je i cjelovito ostvarenje čovjeka. Osobita mi je čast što јu kao svećenik služiti Bogu, a na poseban način to ostvariti djelujući među vojno-redarstvenim snagama u RH koje iznimno cijenim i odajem poštovanje i zahvalnost jer su upravo ti ljudi zaslužni za slobodu moje domovine i status koji ona sada ima. Ljubav prema domovini Hrvatskoj želim pokazati služeći njenim vojno-redarstvenim snagama.

■ Molimo vas da na kraju kažete svoju poruku za Uskrs.

AM: Neka Uskrs bude jedinstven dan u našim životima. Jer Krist je tada pobijedio smrt i unio svjetlost u tamu. Krist je umro i uskrsnuo za svakoga čovjeka! Sretan i blagoslovjen Uskrs!

ŽS: Neka i ova korizma bude još jedna mala priprava za susret sa živim Bogom, Bogom koji nas treba kao one koji će prepoznavati znakove vremena i staviti se tamo gdje je to najpotrebnije. Neka vam nadolazeći blagdan Uskrsa ulije obilje vjere i pouzdanja da Bogu odlučno kažete da i da njegovu volju izvršavate tamo gdje vas je postavio.

Lijep pozdrav s Jordanovca i do čitanja!

Vojni kapelan u pastoralnoj aktivnosti

CRKVA SV. IGNACIJA LOJOLSKOGA U DUBROVNIKU

p. Roko Prkačin, SJ

U južnome dijelu staroga grada Dubrovnika uzdiže se, poput grada na gori, crkva sv. Ignacija Lojolskoga, osnivača reda Družbe Isusove. Ta je crkva sastavni dio nekadašnjega dubrovačkog Kolegija Družbe Isusove, koji je podario hrvatskome narodu svjetskoga učenjaka, isusovca, p. Ruđera Boškovića (1711.–1787.). Upravo ime Ruđera Boškovića nosi i poljana ispred crkve sv. Ignacija, a i Klasična gimnazija koja se sada nalazi u zgradama nekadašnjega dubrovačkog Kolegija.

Crkva sv. Ignacija jedinstvena je i barokna građevina te po sudu stručnjaka predstavlja najuspjeliju crkvenu građevinu u Dubrovniku. To se u prvome redu odnosi na njezino impozantno pročelje i na njezinu monumentalnu i baroknu unutrašnjost te na jedinstvene barokne freske u svetištu. Ona je djelomice kopija crkve sv. Ignacija u Rimu.

Gradnja crkve započela je 1699. godine, prema nacrtu talijanskoga isusovca, slikara i arhitekta Andrea Pozza (1642.–1694.), a dovršena je i posvećena 1725. O tome svjedoči natpis iznad glavnih ulaznih vrata: "Dobrom i velikom Bogu na čast, Kolegij Družbe Isusove je sagradio i otvorio ovu crkvu u čast sv. Ignacija Lojolskoga – jubilarne 1725. godine." Crkva je jednobrodna i ima četiri pobočna oltara. Dugačka je 30 m, a njezina je širina i visina do stropa 20 m.

Talijanski slikar Gaetano Garzia oslikao je, od godine 1735. do 1738., apsidu i apsidalni svod svetišta freskama iz života sv. Ignacija. U apsidalnom svodu oslikao je freskom nebesku slavu sv. Ignacija. A u središnjemu polju apside naslikao je fresko sliku utemeljitelja Družbe Isusove sv. Ignacija s knjigom Ustanova Reda u ruci i s pogledom

uprtim u simbol imena Isusova – IHS. Oko njega su alegorije čitiriju kontinenata u liku četiriju žena, gdje su isusovci u to vrijeme apostolski djelovali (Europa, Azija, Amerika i Afrika). Ispod svečevih nogu je simbol zaustavljenog krivovjerja i odbačene viteške odjeće, u liku nogom prignječene žene. Fresko slika pak u lijevome polju apside, gledajući lice oltara, predstavlja rastanak sv. Ignacija sa sv. Franjom Ksaverskim pred njegov odlazak u Indiju. U desnom polju apside, gledajući lice oltara, nalazi se fresko slika prizora kada sv. Ignacije prima u Družbu Isusovu sv. Franju Borgiju. Posjetitelji i danas pred tim baroknim freskama ostaju zaneseni i ushićeni.

Ornamentika svetišta, ploča s imenom Isus (IHS) i baklje, djelo su talijanskoga isusovca i akademskoga slikara br. Antonija Moschenija iz godina 1894.–1895. Isti je umjetnik naslikao i fresko sliku sv. Stanislava Kostke, s desne strane svetišta, gledajući lice oltara, i fresko sliku sv. Ivana Berhmansa na suprotnoj strani svetišta. Isti je umjetnik ukrasio ornamentima pobočne kapele crkve i šipilju Lurdske Gospe u dnu crkve.

U crkvi se nalaze četiri pobočna oltara i šipilja Lurdske Gospe. Na prednjemu lijevom

Pročelje crkve sv. Ignacija

oltaru, gledajući svetište, nalazi se slika – Umiranje sv. Franje Ksaverskoga na otolu Sancianu, koja je rađena tehnikom ulja na platnu. To je djelo talijanskoga slikara Gaetana Garzije iz 1738. godine. A na drugome lijevom oltaru nalazi se slika sv. Augustina, koja je rađena tehnikom ulja na platnu, čiji je umjetnik nepoznat, iz 18. stoljeća.

Na prednjemu desnom oltaru, gledajući svetište, slika je – Smrt sv. Josipa – koja je također rađena tehnikom ulja na platnu. Rad je to venecijanskoga umjetnika Litterinija iz prve polovice 18. stoljeća. A na drugome desnom oltaru stoji slika – Prikazanje male Gospe – koja je rađena tehnikom ulja na platnu, nepoznatoga slikara iz 18. stoljeća.

Na dnu se crkve nalazi špilja posvećena Lurdskoj Gospo. Sagradio ju je talijanski isusovac br. Fulgenzio Malagoli 1885. godine. Ona spada među najstarije lurske pećine u Europi, koje su sagrađene u crkvi. Sadašnji izgled Lurdske špilje djelo je hrvatske kiparice Alojzije Ulman iz 1966. godine.

Posebni su ukras crkve balkoni ili lože, po tri sa svake strane. U prvoj loži, u koju se dolazilo posebnim stepenicama kroz toranj,

Glavni oltar crkve sv. Ignacija

smještene su vrijedne orgulje (Tonoli, Brescia 1881.), koje su i danas u funkciji, te pjevalište. Druga je loža u sredini crkve služila za propovjedaonicu i na nju se uzlazilo iz predsakristije. Ostale četiri lože služile su za časne uzvanike i imale su svoje posebne ulaze.

Uz to, visoko ispod stropa crkve, nalazi se pet islikanih prozora: vitraji četiriju evanđelista i Majke Božje. Kroz te je prozore, kada je lijepo vrijeme, unutrašnjost crkve dobro osvijetljena. Upravo su oni prvi stradali za vrijeme Domovinskoga rata. Pet je, naime, bomba palo na kroviste crkve. Uz uništene vitraje i oštećeno kroviste crkve jako je bila oštećena fasada crkve te oltar sv. Augustina. Bogu hvala, sve je sanirano.

Uz redovite crkvene blagdane i svetkovine, u crkvi sv. Ignacija posebno se slave neki blagdani: blagdan Lurdske Gospe 11. veljače; svetkovina Srca Isusova; svetkovina sv. Ignacija Lojolskoga 31. srpnja. Uz to se u njoj, zbog iznimne umjetničke ljepote i zvučnosti, priređuju često domaći i međunarodni koncerti. Crkva sv. Ignacija Lojolskoga u Dubrovniku je remek-djelo barokne umjetnosti i prava oaza suvremene ignacijske duhovnosti.

100 GODINA HRVATSKE POKRAJINE DRUŽBE ISUSOVE

Govori nam p. Ivan Macan, SJ

Razgovarao: Tomislav Rukavina, SJ

Kada ljudima spomenete isusovce, prvo čega se sjete jest Palmotićevo koju ponekad nazivaju i isповједаonicom Zagreba. Ako su to mlađi ljudi, onda možda znaju za Filozofski fakultet na Jordanovcu. To su neki od apostolata koji ma se bave isusovci Hrvatske pokrajine. Vratimo se sada unatrag u vrijeme kada je Pokrajina počela postojati, a o tome će nam govoriti p. Ivan Macan.

■ **IP: Pater, kada je naša Pokrajina počela postojati?**

P. Macan: U Zagreb isusovce poziva zagrebački nadbiskup Juraj Posilović, namjenjujući im zakladu koju je osnovao njegov pret-

hodnik, prvi zagrebački nadbiskup, kardinal Juraj Haulik. U listopadu 1901. isusovci počinju graditi kuću i crkvu u Palmotićevoj ulici da bi se uoči svetkovine Sviju svetih 1902. uselili u novu zgradu premda još nije bila posve dovršena. Godine 1910., nakon što je nekoliko mjeseci prije osnovana Hrvatska misija Družbe Isusove, otvaraju u toj zgradi novicijat, a 1920., kada je već osnovana Viceprovincija Jugoslavije. Naravno, isusovci su u naše krajeve došli 300 godina prije, ali nije postojala Pokrajina.

■ **IP: Spomenuli ste gradnju Kolegija u Palmotićevoj ulici. Koja je bila prvotna namjena toga Kolegija?**

Jordanovački kolegij u Zagrebu

Zgrada novicijata u Splitu

Filozofski fakultet
Družbe Isusove u Zagrebu

P. Macan: Kolegij se otvara prvenstveno za filozofsku naobrazbu mladih članove Reda, ali to je bio studij samo s dvogodišnjim programom.

■ IP: Koje su godine isusovci došli na Jordanovac i zašto?

P. Macan: Godine 1929. isusovci su odlučili da u Zagrebu sagrade i drugu kuću. Na zemljištu ovdje na Laščini, koju im je darovao zagrebački nadbiskup dr. Antun Bauer, isusovci grade novu zgradu za novicijat i dom duhovnih vježba. Novicijat je otvoren 7. kolovoza 1930. Sedam godina kasnije, u jesen 1937., odlukom provincijala Hrvatske pokrajine Družbe Isusove, p. Franje Jambrekovića, osniva se u Zagrebu Filozofski institut Družbe Isusove u kojemu se izvodi trogodišnji studij filozofije za članove Reda prema odredbama isusovačkoga *Ratio studiorum* i enciklike *Deus scientiarum Dominus*.

■ IP: Je li Institut imao kakve prekide u svojoj povijesti?

P. Macan: Institut je počeo s predavanjima 21. rujna 1937. Od tога dana pa sve do danas taj Institut neprekidno djeluje, unatoč ne malenim teškoćama. Institut je bio smješten u kuću koja je prvotno bila sagrađena

za novicijat. Filozofski institut na Jordanovcu trebao je polako prerasti u Družbino filozofsko učilište i za druge slavenske narode pa su u njega počeli dolaziti i skolastici iz Slovačke. No rat je osujetio sve te planove.

■ IP: Danas se na Filozofskome fakultetu studira i teologija. Kada se osniva teološki studij?

P. Macan: U Zagrebu se Teološki studij Družbe Isusove osniva 1953. i spaja s Filozofskim institutom i tako nastaje hrvatsko Družbino učilište Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove u Zagrebu (FTI) koji je unutar Hrvatske i izvan nje stekao ime. Studij filozofije i teologije na tome Institutu za isusovačke studente trajao je prema odredbama *Ratio studiorum* sedam godina (3 + 4), a završavao se strogim ispitima *de universa philosophia* i *examen ad gradum* koji su bili ekvivalentni s crkvenim stupnjevima licencijata iz filozofije i teologije.

■ IP: Kakav je utjecaj imao Drugi vatikanski sabor na fakultet i je li to bio uvjet nekih reforma?

P. Macan: Svakako! Reforma crkvenoga školstva, koja je započela Drugim vatikanskim saborom te papinskim dokumentima

Normae Quaedam i konstitucijom *Sapientia christiana*, i naš FTI preuređuje svoj Statut. Filozofski se studij skraćuje na dvije godine i odgovara tzv. prvoj ciklusu crkvenih studija koji završavaju stupnjem bakalaureata iz filozofije, a teološki studij, nakon filozofije, traje tri godine (kojoj se dodaje i četvrta pastoralna godina) i završava bakalaureatom iz teologije.

■ **IP: Jesu li to bile jedine promjene na Fakultetu?**

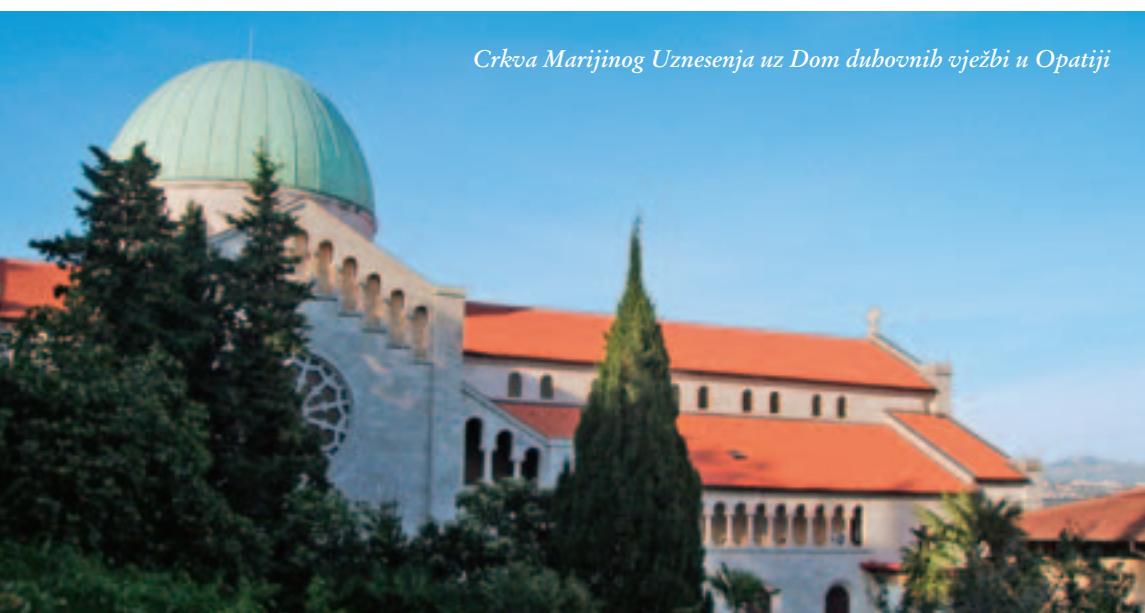
P. Macan: Ne. Novost je i u tome što se poslije Drugoga vatikanskog sabora Institut otvara i studentima ne-isusovcima (ponajprije svećeničkim kandidatima, ali i laicima). To je potaknulo vodstvo Pokrajine Instituta da se pronađu putovi kako bi završeni studenti Instituta dobivali diplome koje su priznate u Crkvi. *Sapientia christiana* predviđa za to povezivanje takvih instituta i sjemeništa s crkvenim fakultetima (tzv. afilijacija). Zbog programske srodnosti, oba studija FTI-a (Filozofski i Teološki) afili-

rani su odnosnim fakultetima Papinskoga sveučilišta Gregorijana u Rimu.

■ **IP: Što nam još možete reći o Fakultetu da nam do kraja iznesete događaje koji su ga oblikovali ovakva kakav je danas?**

P. Macan: Vodstvo Instituta odlučilo se i na drugi korak: upravilo je molbu Kongregaciji za katolički odgoj da Filozofski studij – koji je neprekidno djelovao više od 50 godina – uzdigne na razinu crkvenoga filozofskog fakulteta. Nakon pomnih istraživanja ondašnje Biskupske konferencije Jugoslavije Kongregacija za katolički odgoj ispunila je našu molbu i na blagdan svetoga Ignacija Lojolskoga, utemeljitelja Družbe Isusove, 31. srpnja 1989. potpisala dekret kojim se Filozofski studij Filozofsko-teološkoga instituta Družbe Isusove u Zagrebu kanonski uspostavlja i kao uspostavljen potvrđuje (*erigit erectumque declarat*) Filozofski fakultet te mu daje ovlast podjeljivati akademske stupnjeve bakalaureata, licencijata (magisterija) i doktorata iz filozofije.

Crkva Marijinog Uznesenja uz Dom duhovnih vježbi u Opatiji

- IP: To vrijeme o kojemu govorite vrijeme je nove vlasti. Je li bila potrebna neka nova prilagodba?

P. Macan: Stupanj bakalaureata koji je naš Fakultet podjeljivao nije od novih vlasti mogao biti priznat na razini visokoškolske izobrazbe zbog njegova trajanja od samo dvije godine pa je zato bilo nužno povezati ga s nekim drugim srodnim studijem koji bi studentima svjetovnjacima ponudio izobrazbu koju nisu mogli niti danas mogu dobiti na državnim sveučilištima. Zato smo se odlučili otvoriti studij za proučavanje općih religijskih pitanja za kojim se u to vrijeme pokazala velika potreba, pa čak i glad kod sveučilišne mlađeži. Nazvali smo taj studij Studij religijske kulture.

- IP: Rekli ste da je i Novicijat mijenjao mesta. Gdje se on sada nalazi i od kada?

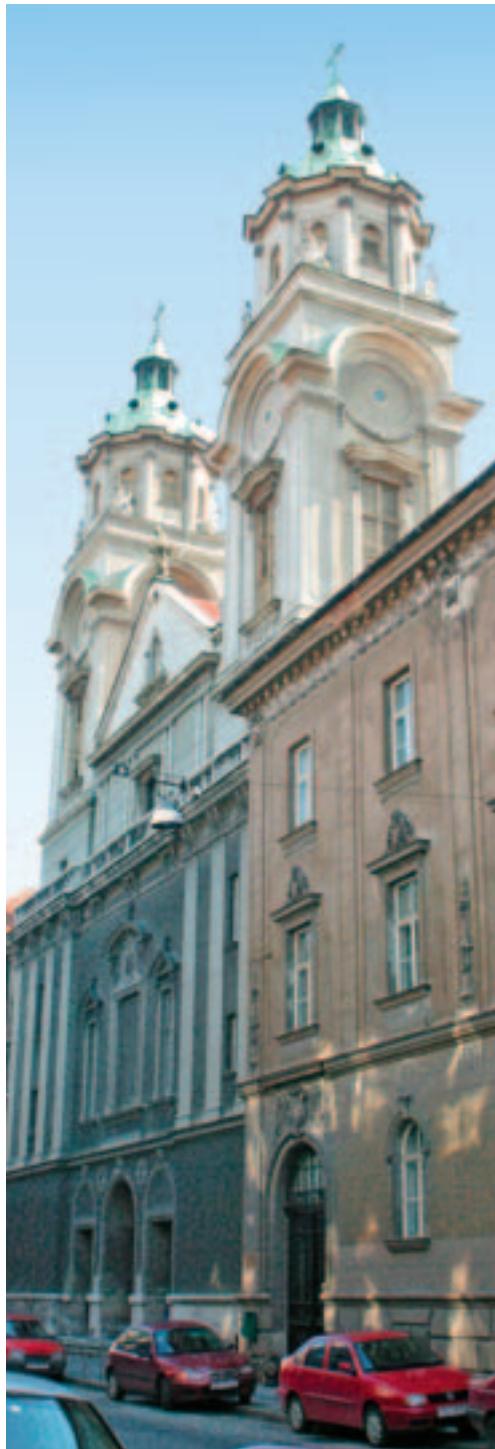
P. Macan: Novicijat je sada u Splitu, a tamo ga je iz Zagreba premjestio 1977. tadašnji provincijal.

- IP: Gdje se još nalaze Družbine kuće u našoj Pokrajini?

P. Macan: Imamo kuću u Dubrovniku, zatim u Sarajevu, Osijeku, Opatiji, Ohridu (Makedonija), Beogradu i u Crnoj Gori. U Boki kotorskoj imamo otočić Gospe od Milosti koji pripada biskupiji, ali mi na njemu djelujemo. U Zagrebu također još imamo kuću na Fratrovcu koja ima ulogu staračkoga doma za redovnike koji su svoju službu Gospodinu priveli kraju.

- IP: Hvala Vam na razgovoru i što ste nam pomogli malo rasvjetliti prošlost Hrvatske pokrajine Družbe Isusove. Hvaljen Isus i Marija.

P. Macan: Hvaljen Isus i Marija!

Bazilika Srca Isusova u Palmotićevoj u Zagrebu

ZAKLADA „BISKUP JOSIP LANG“

*p. Mijo Nikić, SJ, predsjednik Zaklade
p. Antun Cvek, SJ, upravitelj Zaklade*

Zaklada „Biskup Josip Lang“ osnovana je 2002. godine odlukom Rezidencije Družbe Isusove u Zagrebu, Palmotićeva 33. Zaklada je ostvarenje velike želje p. Antuna Cveka koji se već 40 godina brine za stare, bolesne i napuštene osobe. Uvidjevši da bi se organiziranim akcijom moglo puno više pomoći takvim osobama, uz pomoć svoje redovničke zajednice, Družbe Isusove, i odobrenjem državnih vlasti, crkvenih poglavara i suradnjom vjernika laika, osniva Zakladu i daje joj ime po zagrebačkome biskupu Josipu Langu, veliku prijatelju i dobročinitelju siromaha.

Na ovaj način želimo okupiti što veći broj dobrih ljudi i ustanova koji će svojom materijalnom, financijskom i duhovnom akcijom i osobnim zalaganjem trajno materijalno,

psihološki i duhovno pomagati starim, bolesnim, nemoćnim, napuštenim i traumatisiranim osobama.

Zaklada želi mobilizirati cjelokupnu javnost da se nešto konkretno učini za one koji su stvarno zaboravljeni i napušteni.

Svrha Zaklade je: 1) trajno pružanje novčane i drugih oblika potpore starim, nemoćnim i bolesnim osobama, kao i promicanje povlaštene ljubavi za siromašne; 2) promicanje pravde u prijateljstvu i suživotu sa siromašnima; 3) davanje inicijative, kao i samostalno osnivanje, organiziranje staračkih domova te prihvatališta za najnemoćnije.

Zaklada svakoga mjeseca finansijski pomaže najugroženijim starim osobama, zatim prosljeđuje darovanu robu, hranu, odjeću i namještaj koji dobijemo od raznih dobročinitelja i prijatelja Zaklade. Početkom jeseni Zaklada, u suradnji s udrugom „Kap dobrote“, opskrbi drvima za ogrev preko sto domaćinstava u kojima ima starih i nemoćnih osoba. Povremeno organiziramo razne tribine i simpozije na kojima promičemo socijalnu pravdu i kršćanski socijalni nauk. U tu svrhu smo 2008. godine organizirali socijalnu tribinu pod nazivom „Za bolji i pravedniji svijet“ na kojoj su nastupili profesori s raznih fakulteta, novinari i vođe sindikata te djelatnici Zaklade. Također smo 2005. godine organizirali međunarodni interdisciplinarni simpozij na temu „Vjera i zdravlje“. U suradnji s dvadesetak volontera

P. M. Nikić i p. A. Cvek na blagoslovu novog doma

Humanitarni broj Zaklade: 060-60-20-20
(6.82 kune).

Svi koji se žele na bilo koji način uključiti u Zakladu ili su zainteresirani za dodatne informacije, mogu se javiti na sljedeću adresu:

Zaklada „Biskup Josip Lang“
Palmotićeva 33
10 000 Zagreb
Tel.: (01) 4803-043
E-mail: info@zaklada-biskup-josip-lang.com.hr
www.zaklada-biskup-josip-lang.com.hr

Zaklade i katoličke udruge „Kap dobrote“ svake druge nedjelje u mjesecu organiziramo posjet staračkome domu u Drenovačkoj ulici u Zagrebu, gdje razgovaramo sa stotinjak osoba kojima rijetko tko dolazi u posjet.

Zaklada je već otvorila jedan starački dom u Maloj Gorici kod Petrinje u kojem je smješteno 20 osoba od kojih većina ima minimalne mirovine. Dom je organiziran tako da u njemu vlada obiteljsko ozračje te se zajedničkim druženjem, molitvom i radom uspostavljaju dobri međuljudski odnosi i pravo kršćansko zajedništvo. Uz dom se nalazi voćnjak ekološki uzgojenih jabuka i krušaka te prekrasne staze za šetnju i odmor.

Na koncu ovoga izvještaja o Zakladi spomenimo i to da se svi koji žele podupirati i pomagati naš rad u brizi za stare, nemoćne i siromašne osobe, mogu učlaniti u Zakladu na jedan od ova tri načina: 1) duhovno članstvo: moliti se za ostvarenje ciljeva Zaklade; 2) fizičko članstvo: registrirati se u Zakladi i godišnje donirati 200 kuna za ostvarenje ciljeva Zaklade i 3) pravno članstvo (za pravne ustanove, tvrtke, poduzeća...): donirati godišnje 2000 kuna za ostvarenje ciljeva Zaklade.

Otvorenje doma u Maloj Gorici kod Petrinje

Načela i metode djelovanja Zaklade „Biskup Josip Lang“

Čl. 1

Zaklada pruža financijsku, materijalnu, psihosocijalnu i duhovnu pomoći te druge usluge namijenjene socijalno ugroženim osobama.

Čl. 2

Zaklada prikuplja financijska i materijalna sredstva od svojih dobročinitelja (članova i donatora), od državnih davanja humanitarnim organizacijama te raznim prigodnim aktivnostima same Zaklade.

SKOLASTIK U PARIZU

Tvrtko Barun, SJ

Pariz je jedan od europskih gradova koje je Družba izabrala kao centar za isusovačku formaciju u Europi. Dakako, slazemo se da je Pariz puno poznatiji kao grad zaljubljenih nego po činjenici da se u njemu nalazi jedan isusovački formacijski centar, ali to za ovu priču nama nije toliko važno. Važno je da se u njemu trenutno nalazi više od sedamdeset mlađih isusovaca iz cijelog svijeta koji su tu kako bi se kroz studije filozofije i teologije pripravljali za svoj budući pastoral i dublje se izgrađivali u isusovačkome načinu postupanja.

Prolazi druga godina od kako imam radost stanovati u jednoj od devet pariških zajednica u kojima žive i rade skolastici koji studiraju na isusovačkome fakultetu filozofije i teologije u Parizu koji se naziva "Centre Sèvres". Sam sustav studija jako se razlikuje od uobičajenoga u Lijepoj našoj: naglasak se stavlja više na samostalan rad, iščitavanje literature vezane uz studij negoli na počitanje predavanja i klasičan način provjeravanja znanja. Doista, već sama činjenica da osim semestralnih radova, seminara i još pokojega kolegija, ne postoji ocjenjivanje, govori dovoljno da je sustav studiranja vrlo različit od onoga u domovini. Cilj isusovačkoga fakulteta u Parizu je, uz osiguranje temeljnih saznanja iz filozofije i teologije, potaknuti studenta da sam promišlja, da se vježba u osobnoj refleksiji nad filozofskim i teološkim pitanjima koja više zaokupljaju njegov duh. U tome smislu ovaj studij ne pridaje važnost toliko prenošenju znanja i ponavljanju od profesora izrečenih istina i zahtjevu da se to znanje ponovi na ispitu iz svakoga pojedinačnog kolegija, već da stu-

dent uđe dublje u dotičnu problematiku vlastitim načinom razmišljanja. Samo ocjenjivanje protekle godine temelji se na ispitu na kraju akademske godine za koji svaki student treba pripremiti dosje od dvadesetak stranica u kojima opisuje svoj napredak u protekloj godini studija i njegovih deset teza koje je onda pozvan "obraniti" za vrijeme toga ispita.

S obzirom da je studij prva misija, prvo poslanje svakoga skolastika koji studira, sve ostalo podređeno je tome elementu našega života: apostolati, duhovna formacija, pa tako i zajednički život. Upravo je zajednica nešto što tijekom ovoga vremena moga bitvanja u Parizu otkrivam kao izvor radosti i mjesto izgradnje moga vlastitog poziva. Zajednica u kojoj živim broji trideset i petoricu isusovaca, dvadeset i sedmorici skolastika i osmorici patara. Raznolikost naše zajednice može se lako pročitati iz činjenice da dolazimo iz petnaest različitih država iz cijelog svijeta: Brazila, Kolumbije i Perua; Burundija i Ruande; Egipta, Libanona i Sire; Indije i Malezije; Belgije, Francuske, Litve, Rumunjske i, dakako, Hrvatske. Ova raznolikost sa sobom donosi i bogatstvo kultura, jezika i načina razmišljanja, bliže povezanosti s dijelovima svijeta koje često uopće ne poznajemo.

Osobno, u životu zajednice u kojoj živim, prepoznajem četiri elementa koji su označili vrijeme koje sam do sada proživio u Parizu, a time i mene kao osobu: otvorenost različnosti, zajednički život sa subraćom, formacija u isusovačkome načinu postupanja i ignacijskoj duhovnosti i otvorenost zajednice svijetu koji nas okružuje.

U zajednici u kojoj živim uz princip da je trenutačno naše prvo poslanje studij, drugi princip po važnosti jest onaj koji se tiče različitosti nas samih. Iz toga proizlazi da je okvir koji je dan za svakodnevni život vrlo fleksibilan: fiksne točke kao euharistija i zajednička molitva tako su uklopljene u dan da poštuju i ostavljaju puno prostora za vlastito uređivanje dana, ovisno o kulturi, osobnosti, načinu života pojedinoga subraća. To je jedan od primjera koji pokazuje da postoji prava mjera koja se zahtijeva između osobnoga života pojedinca i života zajednice. Ona poštuje različitost i istu njeguje kao izraz bogatstva, a ne poima je kao izraz otpora zajedničkim vrijednostima i principima. Uz to, različitost koja se živi u našoj zajednici dopušta i dublje doživljavanje univerzalnoga poslanja Družbe i formira isusovca otvorena svijetu koji se često uvelike razlikuje od njegova vlastitoga.

Ozračje koje vlada u zajednici može se doista nazvati bratsko. Činjenica da se ne nagašava razlika između "formiranoga" isusovca i onoga koji je još uvijek u formaciji pogoduje iskrenu i dubljemu bratskom odnosu mlađe i starije subraće, onih koji su u formaciji i onih koji su tu da u toj formaciji pomognu svojom osobnošću i iskustvom. Uz to, s obzirom da je zajednica prilično velika, postoje i manje skupine od pet do šest osoba koje zajedničkim mjesечnim susretima i zajedničkim vikendima izvan kuće upotpunjaju život u mnogobrojnoj zajednici.

Kao što i priliči jednoj formacijskoj zajednici, i ovdje se puno naglasaka stavlja na samu formaciju u ignacijskoj duhovnosti i načinu postupanja koji bi ona trebala u nama stvoriti. Taj naglasak očituje se u raznim trenutcima života zajednice: promišljanjem nad različitim temama, razmjenom isku-

*U Parizu se školuje
više od 70 skolastiča
iz cijelog svijeta*

stava iz apostolata koje svaki skolastik ima, poticajima na vježbanje u duhovnoj pratrni i davanju duhovnih vježba itd.

Transparentnost isusovačkoga života općenito, ali i života zajednice, još je jedna od vrijednosti koje ova zajednica pokušava živjeti. Otvorenost zajednice prijateljima Družbe ili pojedine subraće, u obliku čestih poziva na zajedničko blagovanje ili ugošćivanja osobe tijekom više dana u našoj kući, shvaća se kao poslanje cijele zajednice. Kroz tu otvorenost dopuštamo drugima, ne-isusovcima, da sudjeluju u našim životima i da nas na taj način obogaćuju, da upoznaju što je jedna redovnička zajednica, da mogu pobliže doživjeti kako isusovci žive svoje redovničke zavjete.

Ova četiri elementa su stvari koje mi prve padaju na pamet kada razmišljam o blagodatima moje prisutnosti u Parizu. I u toj radosti skolastičkoga života čovjek zaboravi na Pariz kao grad zaljubljenih, na sve ono što se pozнато u njemu nalazi: Eiffelov toranj, muzej Louvre, Slavoluk pobjede i slične stvari. Na kraju ono što će zauvijek ostati jesu sretne godine života u zajednici ispunjenoj mladim ljudima koji čeznu svoj život provesti radeći „sve na veću slavu Božju”.

Osobe na slici s lijeva na desno: Jean-Yves (superior; Francuska), Toon (Belgija), Laurien (Ruanda), Praveen (Indija), Victor Hugo (Peru), Alwyn Ronald (Indija), Allwyn (Indija)

Internet omogućuje da se milijarde slika pojavljuju na milijunima računalnih zaslona u cijelom svijetu. Hoće li iz te galaksije slika i zvukova izroniti Kristovo lice? Hoće li se čuti njegov glas? Jer tek kada se bude vidjelo njegovo lice i čuo njegov glas svijet će doznati 'radosnu vijest' o našem otkupljenju. To je cilj evangelizacije i to će od Interneta učiniti istinski ljudski prostor, jer tamo gdje nema mjesta za Krista, nema mjesta ni za čovjeka.

Ivan Pavao II.

Poveden ovom mišiju služe Božjega pape Ivana Pavla II. Tvrtko Barun među inim brine se za važan i moderan apostolat u Družbi Isusovoj. Pokretač je i voditelj hrvatske molitvene web-stranice „Prostor Duha“ (www.isusovci.hr/prostorduha). Izvorna stranica – irski site „Sacred Space“ – stvorena je kako bi se stalnim korisnicima osobnih računala pružila mogućnost molitve i preko interneta. „Prostor Duha“ vodi molitelja kroz tijek molitve, u šest koraka, uključujući pripremu njegova tijela i uma što doseže vrhunac u razmatranju teksta Svetog pisma posebno izabranog za svaki dan. Molitve su pisane u prvom licu i nisu samo za čitanje, nego potiču na djelovanje. U korizmi 2009. prvi put u našim prostorima Prostor Duha ponudio je i cijeli tečaj duhovnih vježbi – „DVonline“ – koje se mogu obaviti uz pomoć ovog suvremenog medija.

„Želja nam je“ – objašnjava Tvrtko – „da ljudi koji se koriste računalom, ponajviše mladi, preko Prostora Duha posvete Bogu nekoliko trenutaka u svom danu. Omogućujemo im da se u internet caffe-u, prostoriji s računalima na njihovom faksu, ili preko osobnog računala susretu sa svojim Bogom, izreknu mu svoje molitve i svoje zahvale.“

ĐAKONI U DRUŽBI I U CRKVI

Damir Kočić, SJ

U bazilici Srca Isusova u Zagrebu, na blagdan sv. Lucije, 13. prosinca 2008., zagrebački pomoćni biskup Valentin Pozaić za dakone Hrvatske pokrajine Družbe Isusove zaredio je Damira Kočića, Matu Samardžića i Sinišu Štambuku. Želim vam, kao jedan od ređenika, napisati pokoju crticu iz života ređenika, o doživljajima s ređenja, općenito o đakonskome redu i službi te o trajnome ili stalnom đakonatu.

NAŠI ĐAKONI

Budući da smo nas trojica iste godine stupili u Družbu Isusovu, imamo puno toga što nam je zajedničko. Dakle, 16. rujna 2000. ulazimo u novicijat u Splitu. Po završetku dvogodišnjega novicijata upisujemo dvogodišnji studij filozofije na Jordanovcu u Zagrebu. Nakon završenoga studija filozofije rastajemo se na godinu dana. Tako Mate ostaje u Zagrebu na Fratrovcu u kući bolesnika, Siniša odlazi u Rim na Radio Vatikan, a ja u Sarajevo gdje radim u isusovačkoj humanitarnoj organizaciji za izbjeglice. U jesen 2005. započinjemo četverogodišnji studij teologije, koji se nadamo u lipnju ove godine privesti kraju. Siniša će biti zaređen za prezbitera 18. srpnja 2009. u Selcima na otoku Braču dok ćemo Mate i ja biti zaređeni u zagrebačkoj katedrali 20. lipnja 2009. A evo i nekoliko o svakome od nas, o onome što nam nije zajedničko.

MATE SAMARDŽIĆ

Rođen je 15. veljače 1977. g. u Zagrebu, od oca Filipa i majke Janje. Voli istaknuti da su

mu vjeru predali njegovi roditelji. Kršten je u crkvi sv. Marka Križevčanina, a prvu pričest i krizmu primio je u crkvi Sv. obitelji u Zagrebu. Osnovnu i srednju školu završava u Zagrebu, a nakon srednje škole radi razne poslove te je nakon šest godina rada i traženja odlučio poći za svećenika-ređovnika. Zanimljivo je spomenuti da je Mate želio biti profesionalni vojnik pa je u tome smislu i završio neku obuku u Zelenim beretkama. Mogu slobodno reći da mu se želja ostvarila – postao je i više od profesionalnoga vojnika. Naime, sada je "vojnik" koji se boriti pod Kristovom zastavom.

SINIŠA ŠTAMBUK

Rođen je 21. travnja 1966. g. u Splitu, od roditelja Vladimira i Anke. Osnovnu je školu pohađao u Selcima na otoku Braču, a srednjoškolsku naobrazbu stekao je u građevinskoj školi u Pučišćima i Splitu. Nakon stručne izobrazbe u Splitu zaposlio se u poduzeću "Jadranskamen" u Selcima. Vojni rok odslužio je u Karlovcu nakon čega nastavlja raditi u istome poduzeću. Početkom

1988. Gospodin je snažno zahvatio u njegov život, čemu se on potpuno otvorio i predao. Aktivno je nastojao sudjelovati u životu svoje župe sve do odlaska u novicijat Družbe Isusove u Splitu.

DAMIR KOČIŠ

Na kraju da i sam o sebi kažem koju riječ. Rođen sam 2. listopada 1981. g. u Čakovcu, od roditelja Mate i Katarine. Odrastao sam u Goričanu, u mjestu koje, moglo bi se reći, obiluje duhovnim zvanjima. Osnovnu školu završavam u rodnome mjestu nakon koje odlazim u Zagreb u Nadbiskupsko dječačko sjemenište na Šalatu kao kandidat za Varaždinsku biskupiju. Tamo tijekom četiri godine uz školske obveze preispitujem i svoje zvanje. U to su vrijeme sjemenište i gimnaziju vodili oci isusovci pa je to bila prilika da ih malo izbližega upoznam. Nakon što sam 2000. godine maturirao, odlučujem biti redovnik te polazim u isusovački novicijat.

REĐENJE

Nakon više godina molitve, studija i koje-kakvih drugih radosti i žalosti, stigao je i taj dan – dan đakonskoga ređenja. Ono što

mladi ljudi, ako se mogu poslužiti tom slikom, doživljavaju i proživljavaju prije vjenčanja, to proživljava i svaki ređenik; usudio bih se ipak reći: i još nešto malo više; naime, svijest da ređenjem postajemo bliski suradnici Kristova poslanja na zemlji – da nam je ljudi privoditi na put spasenja.

Na misi ređenja bilo je dvadesetak svećenika u koncelebraciji, a okupilo se i mnoštvo vjernika, naše rodbine i prijatelja. Doista je bilo lijepo vidjeti i doživjeti onu radost i ushićenje koje je pratilo ne samo nas ređenike, već i svu našu rodbinu i prijatelje. Sve to međutim nekako padne u drugi plan pred onom stvarnošću koja se zapravo događa. Ponajviše su mi se, a i mojim suređenicima, urezale riječi iz propovijedi biskupa Pozaića kojima nas je ohrabrio: *"Imenom sam te zazvao: ti si moj! ...Jer dragocjen si u mojim očima, vrijedan si, i ja te ljubim... Ne boj se, jer ja sam s tobom"* (Iz 43,1b.4a.5). Vi ste ono evandeosko blago, vi ste ona dragocjenost, miljenici Božji, Božji izabranici, onaj biser kojega je Bog pronašao, jer ste mu vi dopustili da vas pronađe, i pozovе i pošalje, da budete ukras i svjetionik naroda Božjega." Ove su riječi zaista bile poticaj da se konačno, za cijeli život, kaže Bogu: Da! Hoću biti tvoj vjerni navjestitelj Radosne vijesti!

Dakoni Siniša Štambuk, Mate Samardžić i Damir Kočiš na misi ređenja

DAKON – TKO JE TO?

Već od apostolskoga doba Crkva je na osobit način častila đakonat. Tako o prvim đakonima možemo čitati u Djelima apostolskim (Dj 6,1–7), a i sv. Pavao u Poslanici Filipljanima upravlja pozdrav ne samo biskupima nego i đakonima (Fil 1,1), kao i u Pismu Timoteju, u kome ocrtava svojstva i potrebne vrline đakona da se pokažu dostoјnjima svoje službe (1 Tim 3,8–13).

Govoreći danas o đakonskoj službi u Crkvi, potrebno je istaknuti da đakoni pomažu biskupu i prezbiterima u službi riječi i olтарa. Kao poslužnici oltara navješćuju evanđelje, pripravljaju potrebno za misnu žrtvu i vjernicima dijele Kristovo tijelo i krv. Uz to, dužnost je đakona da potiču na dobro i one koji ne vjeruju i koji vjeruju, da predsjedaju molitvenim skupovima, da krste, vjenčavaju, da nose popudbinu umirućima i predvode pogrebne obrede.

TRAJNI ILI STALNI ĐAKONAT

Na svetkovinu Bezgrješnoga začeća Blažene Djevice Marije, 8. prosinca 2008., u zagrebačkoj katedrali zaređena su sedmorica trajnih đakona. Oni su prvi takvi đakoni u Zagrebačkoj nadbiskupiji. Upravo kako Dječia apostolska opisuju polaganje ruku na sedmorici muževa na dobru glasu, punih Duha i mudrosti, tako eto i prve sedmorice stalnih đakona u crkvi zagrebačkoj.

Da bi netko mogao biti zaređen za trajnoga đakona, mora proći određenu studijsku, pastoralnu i socijalnu formaciju. Trajni đakonat, koji može biti podijeljen i oženjenim muškarcima, Crkva je ponovno uspostavila nakon Drugoga vatikanskog sabora i važno je obogaćenje za poslanje Crkve. Ako se radi o neoženjenom kandidatu, kanonsko pravo predviđa da takav navrši barem 25 godina života kako bi mogao biti zaređen, a oženjen

kada navrši 35. godinu i da njegova supruga pristaje na to. Novozaređeni trajni đakoni svoju službu vrše uglavnom u svojim župama ili pak u školi podučavajući mladež vjerskim istinama.

Đakoni u prostraciji prilikom ređenja

ZAHVALA I PREPORUKA

Ovom prilikom zahvaljujem svima koji su sudjelovali u pripremanju našega ređeničkog slavlja: ponajprije našemu biskupu Valentinu, svim koncelebrantima, ministrantima, pjevačima, svima koji su nas pratili svojim molitvama ili na bilo koji drugi način i, na kraju, a u biti na početku, dobrome Bogu koji nas je pozvao i učinio dostoјnjima da mu možemo služiti.

Pred nama đakonima je još i svećeničko ređenje, stoga se preporučujemo u vaše molitve kako bi naš budući svećenički život i rad bio na slavu Božju, a na spasenje svim ljudima. Molimo svi zajedno i za buduća đakonska i svećenička zvanja. Svijet u kojemu živimo udaljava se sve više od Boga, a tamo gdje nema njega, nema ni života. Pozvani smo čuvati i štititi svaki život kako bismo u vječnosti iskusili puninu Života.

Ove godine, kada Hrvatski isusovci obilježavaju stotu godišnjicu svoje Provincije u jednoj, svesvjetskoj Družbi Isusovoj, radujemo se zbog većeg broja naših slavljenika – „jubilaraca“. Isusovački „Katalog“ koji je uprava pripravila za ovu 2009. godinu nabrala šestoricu. Na prvom mjestu je velik i nesvakidašnji jubilej: 70 godina redovničkog života. Međutim, slavljenik, p. Zvonimir Gutal, po odredbi Providnosti slavlje će imati kod nebeskog stola pa o njemu pišemo u rubrici o našim pokojnima. Ovdje su nam pater Vlašić, s pozamašnih 60 godina svećeništva, te četvorica subraće koji slave zlatni jubilej pripadnosti Družbi Isusovoj. Ignacijski put im čestita i raduje se s njima u zahvalnosti Bogu. Po običaju pozivamo ih da svoje slavlje podijele s čitateljima.

P. Vladimir Vlašić, SJ

60 GODINA SVEĆENIŠTVA – 11. KOLOVOZA 2009.

Pater Vladimir Vlašić rođen je 1921. godine u Sovićima u Hercegovini od oca Ivana i majke Klare. U brojnoj obitelji imao je još šestoricu braće i dvije sestre. Premda je položio prijamni ispit na Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji, gdje su mu već bila dvojica braće, po savjetu očeva poslovnoga partnera, Talijana, koji je tvrdio da su „u Italiji isusovci najbolji odgojitelji“, dolazi u Travničko sjemenište. U sjemenište ga je primio rektor p. Stjepan Peško, s kojim će poslije mnogo godina surađivati.

Premda se, po završetku gimnazije u lipnju 1940. već prijavljuje u Sarajevsku bogosloviju, po neobičnu nadahnucu odlučio je studiti u Družbu Isusovu. Pater sam opisuje: “iz čista mira dne 23. kolovoza 1940. oko 9 sati prije podne, dok sam stajao na pragu svoje sobe u bijeloj košulji s visoko zasukanim rukavima, desnim laktom oslonjen o vratnicu, dođe mi misao – da pođem u isusovce.” Progonila ga je ta ideja sve dok se,

poslije Euharistijskoga konгресa na Malu Gospu, 8. rujna, nije klečeći molio i shvatio

“da bi Isusu bilo draže da se prijavim u novicijat”.

Redovite isusovačke studije, filozofiju i teologiju, završio je u Zagrebu, a praktični rad mu je bio odgojiteljski u Dječačkome sjemeništu na Šalati 1945./46. Teološki je studij zapravo dvostruko završio polažući ispite i na Kaptolu i u Palmotićevu na isusovačkome studiju.

Iako je pater Vlašić zaređen za svećenika 14. kolovoza 1949., zbog političkih je prilika mladu misu u zavičaju mogao slaviti tek dvije godine kasnije.

Stručnu izobrazbu nastavlja uz naporan odgojiteljski i nastavni rad. Godine 1961. dobiva diplomu na građanskome sveučili-

štu iz tzv. romanske skupine: francuski, latinski i talijanski jezik.

Bogat redovnički život vodio je patra Vlašića od Dubrovačkoga sjemeništa, gdje je 1951./52. i 1960./61. odgojitelj, profesor i tajnik gimnazije, do Splita, gdje je bio svega 40 dana, potom do Beograda gdje radi kao katehet za osnovce, srednjoškolce i studenete. Od školske godine 1961./62. pater Vlašić nalazi se u gimnaziji na Šalati u Zagrebu – instituciji koju će svojom osobom obilježiti sve do trenutka kada brigu za nju opet

preuzima Nadbiskupija. Punih 13 godina razredni je odgojitelj. Profesor je i ravnatelj škole, a od 1973. do 1982. i rektor Sjemeništa. Njegova je zasluga da su učenici sjemenišnih škola u svojim pravima izjednačeni s državnim školama. Prije negoli je obnovljena Nadbiskupska klasična gimnazija s punim pravom javnosti, pater Vlašić je postigao da svi mogu u državnoj školi polagati ispite i dobiti valjane državne svjedodžbe.

Svoje iskustvo i znanje pretakao je u dokumente koje je izrađivao za ondašnju Biskupsku konferenciju Jugoslavije: "Nacrt statuta za reformirana mala sjemeništa" (1969.), "Nacrt pastoralra duhovnih zvanja" (1972.) i "Mala sjemeništa i njihove škole" (1986.). Važnu je službu imao 1975. godine kada ga je Sveta Stolica imenovala apostolskim vizitatorom franjevaca u rodnoj mu Hercegovini te se je u svome radu susreo s kolegom iz školskih dana dr. fra Rufinom Šilićem.

Blagoslovljen dobrim zdravljem, aktivna duha i tijela, neumoran u vedrini i duhovitosti, pater Vlašić u posljednje vrijeme pripada splitskoj zajednici na Manušu. Ondje je isповједnik i pomaže u pastoralu.

Nadbiskupska klasična gimnazija na Šalati u Zagrebu u kojoj je p. Vlašić godinama bio ravnatelj

Brat Ivan Kolarević, SJ

**50 GODINA REDOVNIŠTVA U DRUŽBI ISUSOVU
– 24. OŽUKA 2009.**

Roden sam u Đakovu 6. ožujka 1929. godine u siromašnoj zemljoradničkoj obitelji. Moji roditelji, otac Franjo i majka Marija, rođena Fišler, imali su uz mene još dvoje starije djece. Brat mi je nedavno umro u Đakovu, a njegova udovica sada živi sama. Sestra živi sa sinovima i njihovim obiteljima u istome mjestu. Osnovnu sam školu završio u Đakovu. Godine 1943. krenuo sam na zanat, koji sam završio 1946. kao krojački pomoćnik. Od 1949. do 1951. služio sam vojni rok u Tuzli. Oficiri se nisu za mene baš previše čudili što sam vjernik: „Dolazi iz mjesta gdje je tvornica popova.“ Po povratku iz vojske molio sam se, razmišljao i tražio što je za mene volja Božja. U to vrijeme susreo sam u samostanu sestara Sv. Križa u Đakovu svećenika sveta života vlč. Mladena Relju. On je sam neko vrijeme bio u Družbi, ali je zbog zdravlja morao napustiti redovnički život. On mi je kao duhovnik savjetovao da je možda najbolje

da pođem u Zagreb isusovcima za časnoga brata. Danas sam neizmjerno zahvalan Božjoj providnosti i vlč. Relji za taj savjet!

Kada sam došao župniku po potvrdu da sam kršten i krizman, on se iznenadio i rekao: „Ivice, jesmo li došli najaviti ženidbu?“ Moj je odgovor bio: „Nisam došao radi ženidbe, nego idem isusovcima u Zagreb.“ Na to je on rekao: „Joj, sinko, znaš da je tamo teško!“ A ja sam odgovorio: „Baš zato idem jer je teško!“

U jesen 1958. godine, točnije 24. rujna, na poziv i dobrotom p. Ivana Kukule, tadašnjega provincijala, nađoh se u Zagrebu u rezidenciji kao aspirant, u toj prednovičatskoj pripravi. Dana 24. ožujka 1959.

započeo sam svoj dvogodišnji novicijat. Učitelj novaka je bio p. Franjo Ivanušec. Pod njegovim vodstvom i uz brojne sunovake toga vremena izgrađivao sam temelje svoga redovničkog života.

Nakon novicijata bilo me je svuda pomalo: Sarajevo, Zagreb – Palma, Osijek i Dubrovnik. Tu sam uglavnom bio sakristan, vratar, a najviše u krojačnici.

Na blagdan Kraljice Družbe, 22. travnja 1967. godine, došao sam u Rim u Generalnu kuriju. Tamo sam radio u krojačnici i rušnici do konca listopada 1978. To je za mene novo razdoblje života. U srcu Crkve i Družbe, nekoliko koraka od bazilike sv. Petra! Bilo je to razdoblje triju papa. Dvaput sam iz najbliže blizine slušao glas kardinala-đakona s lođe Bazilike: *Habemus Papam!* Onaj drugi put, kada je odjeknulo ime Carolus, oduševljenju među nama iz Slavenske asistencije nije bilo kraja. I nismo se razočarali ni nakon 25 godina toga pontifikata.

Krojačnica i rušnica je mjesto kamo navraćaju redovito svi članovi Kurije, bilo po rublje subotom, bilo zbog drugih potreba. Uvijek sam trebao biti na usluzi svima i svakome. Bogu hvala, to mi je i uspijevalo. Svi su rado navraćali u krojačnicu i tako sam imao priliku upoznati svu raznolikost otaca i braće, koji ipak svi pripadaju istoj Družbi i dišu istim duhom. S nekim sam se nastavio dopisivati i nakon moga povrata u Zagreb. Tako mi se redovitojavljao za blagdane p. Dezza, i nakon što je postao kardinal. Kao rušničar imao sam priliku vidjeti siromašnu garderobu p. Arrupea. Dakako da je u to vrijeme u Kuriji bilo ljudi sveta života. Osim navedenih, htio bih samo spomenuti p. Gavinju, osobnoga tajnika P. Generala, i neutrudiva i vrlo savjesna br. Terradillosa.

Koncem listopada 1978. vratio sam se u Pокрајину, najprije kao sakristan u Palmu, a onda tijekom tri godine na Jordanovcu u krojačnici. Od 1983. nalazim se u Palmi u krojačnici, gdje vodim brigu i o rublju. I tu sam dočekao zlatni jubilej svoga redovničkog života. Netko je spomenuo da sam „umjetnik za izradu talara – klasičnoga isusovačkog redovničkog odijela“. Mislim da nisam baš umjetnik. Ali teško bih nabrojio koliko sam talara do sada napravio. Radio sam taj posao s ljubavlju, posebno kada su dolazili novi kandidati. I ja sam bio zadovoljan kada sam video da su subraća zadovoljna.

Danas se puno govori da se treba vratiti na izvore. Za nas starije, koji smo svoj redovnički život započeli na Fratrovcu, preseljenje u kuću za starije i bolesne u nekom smislu znači povratak na izvore, barem što se zgradiće tiče.

U tome rasponu od 50 godina nije bilo nekih velikih poteškoća. A one srednje i male se ne pamte. A gdje ih nema?! Cijelo vrijeme su me nosile temeljne zasade ignacijevske duhovnosti: duhovne vježbe, velike i godišnje, svakodnevna molitva, sv. misa. Vjernost molitvi i radu, prema onoj benediktinskoj *ora et labora*, najsigurniji su zalог milosti ustrajnosti.

Duboko sam zahvalan dobrome Bogu i dragoj Gospri za milost zvanja u Družbi i za ustrajnost do današnjega dana!

Osjeti li netko Gospodinov poziv za duhovno zvanje, posebno za brata, mora znati da se taj poziv može ostvariti samo molitvom, žrtvom i željom samo Gospodinu i dušama služiti. Bit će iznenađenja. Gospodin će koji put križati naša iščekivanja. Ali na kraju on nagrađuje kako samo on zna i hoće: stotstruko već u ovome životu, a ona neizmjerna nagrada čeka nas u vječnosti!

P. Pero Mijić Barišić, SJ

**50 GODINA REDOVNIŠTVA U DRUŽBI ISUSOVU
– 31. SRPNJA 2009**

Pater Pero Mijić Barišić zajedno s ostatkom subraćom svoje generacije u ovoj – stotoj – godini naše isusovačke Pokrajine slavi svoj zlatni redovnički jubilej. "Ignacijski put" raduje se s njime i želi mu Božju nagradu za njegovu vjernost i Bogu posvećen život.

Rođen je 1939. godine od oca Jure i majke Kate u mjestu Budinščina Ravan kod Konjica u Bosni i Hercegovini. Krštenje prima u rođnoj župi sv. Ante Padovanskoga u Podhumu. Nakon osnovnoga školovanja u rodnom kraju stupa u Dubrovačko malo sjemenište, a u Družbu Isusovu primljen je 31. srpnja 1959. u Zagrebu. Ovdje je uspješno položio ispit zrelosti 1965. godine. Studij filozofije i teologije završava u Zagrebu, a specijalizaciju iz moralne teologije u Napulju 1974. godine. U praksi je između dva studija obnašao odgojiteljsku službu 1968.–1969. u Sjemeništu na Šalati. Za svećenika ga je 25. lipnja 1972. zaredio nadbiskup Franjo Kuharić.

Redovnički život p. Mijića Barišića ocrtava isusovačku spremnost da pođemo u raz-

ličite krajeve. Punih deset godina radio je u Ravensburgu kao voditelj Hrvatske katoličke misije (1982.–1992.). U Osijeku je još od Domovinskog rata bio poglavar zajednice (od 1992.), a osim toga, upravo njemu možemo zahvaliti što je Isusovačka klasična gimnazija u Osijeku infrastrukturno postavljena na noge. Sada je već tri godine u Rimu u drevnome međunarodnom Kolegiju Germanicum kao voditelj poslova. Prema isusovačkome običaju ima naslov „minister“ i zadužen je za administrativne poslove u Kolegiju i u Villa San Pastore. Upravitelj je svih zaposlenika i brine se za goste. Kao ekonomu na skrbi mu je i zaklada Kolegija. Osim toga, pastoralno djeluje u crkvi Santo Stefano Rotondo.

Popis mjesta gdje je pater Mijić Barišić do sada djelovao još je puno bogatiji. Na Fratrovcu je u sjemeništu bio odgojitelj (1974.), u Parizu je dušobrižnik naših iseljenika 1975.–1977., godinu dana je župnik na Otoku Gospe od Milosti u Crnoj Gori, završni dio isusovačke formacije vodi ga u Triuggio u Italiji, a u Višnjevcu kod Osijeka djeluje kao župni vikar 1978.–1982.

P. Mijić Barišić u uvijek živahnom razgovoru u zgradi Kolegija Germanicum

P. Josip Opat, SJ

**50 GODINA REDOVNIŠTVA U DRUŽBI ISUSOVOJ
– 30. SRPNJA 2009.**

Ponekad pojedinci, govoreći o svome zvanju, kažu: „Kad bih se još jednom rodio, izabrao bih isto zvanje.“ Ne bih se sada upuštao u tako duboku analizu. Rekao bih samo: Bogu hvala za sve.

Ovac mi je bio naglašeno pobožan. Svake je nedjelje išao na misu, a poslije mise sa župnikom na čašicu vina. Pričao je češće drugima i meni da se za moje zvanje molio još prije moga rođenja. Kršten sam nešto kasnije jer se čekalo da se otac vrati iz vojske.

Ja sam poradi njegove prenaglašene pobožnosti, a isto tako zbog indiferentna odnosa prema vjeri i svećeniku kod naroda, odbijao do posljednjega časa pomisao na svećeništvo, tj. da pođem u „crnu školu“. Bez pitanja otac me poslije četvrtoga razreda osnovne škole upisao dalje u „gimnaziju“ na Rakovcu, u Karlovcu. Bio sam uopće drugi đak iz moga mjesta koji je krenuo na „više“ škole. Dvije godine prije mene pošao je u tu gimnaziju sin imućnije obitelji, koji je kasnije postao oficir Jugoslavenske armije. U posljednji čas, u praznicima, po svršetku osmoga razreda, odlučio sam se za svećeništvo prigodom jedne košnje strništa s ocem. On je pritom nešto govorio o svećeničkom zvanju. Tada je pala moja odluka, iznenada, protiv svakoga očekivanja.

Dvije godine bio sam u Sjemeništu na Šalati. Početak težak. Da me tko imao odvesti, rado bih se bio vratio kući. Malo kasnije suživio sam se i bio sretan.

Zavidan sam bio Petru Šunjiću, svome prijatelju, kako to on polazi u Družbu Isusovu, već je primljen. A ja? Nitko mi nije spominjao tu mogućnost. Pater Zvonko Majić,

duhovnik, nakon prve molbe za Družbu, reče mi da drugom zgodom dođem ponovo

na razgovor. Bio sam razočaran. Drugi put više nije postavljao nikakve uvjete. Bio sam primljen.

Nas devetorica kandidata ušli smo 30. lipnja 1959. godine u isusovački novicijat na Fratrovcu. Upijao sam i prihvaćao sve kako se tumačilo i zahtjevalo. Za vojnoga roka u Kičevu, dvadeset jedan mjesec, bilo mi je lako u usporedbi s disciplinom u novicijatu. Studij filozofije bio je zanimljiv, ne težak. Teologiju sam studirao na stranome jeziku u Frankfurtu na Majni. Za koji mjesec mogao sam razumijevati predavanja. Zahtjevi škole nisu bili preveliki. Usput smo upoznali i život naših ljudi na radu u Njemačkoj i družili se s njima, češće i na štetu studija.

Split, župa na Visokoj, bila mi je prva svećenička dužnost. Djece na vjeronomenuku bilo je prilično. Morao sam se snalaziti što im predavati.

Potom sam premješten u Sjemenište na Šalati. Tu sam preuzeo sedmi razred. Bilo je tada vrijeme previranja, tražile su se nove metode u odgoju, što je također želio i i naglašavao ravnatelj škole p. Vladimir Vlašić. Osim odgojiteljske dužnosti, predavao sam njemački i vjeronomenuku.

Najviše vremena u Družbi Isusovoj proveo sam u obavljanju dužnosti ministra, u brizi za materijalne potrebe zajednice: na Fratrovcu, s rektorom p. Antolovićem, na Jor-

danovcu s p. Macanom, u Splitu s magistrom novaka, p. Lozukom.

Otok Gospe od Milosti u Boki kotorskoj posebno je poglavlje. Nove okolnosti, novi ljudi. Briga za dvije male župe, ali i za otok, u koji je Družba Isusova u početku mnogo

u montažnoj kapeli koja je podignuta nakon potresa, a srušena crkva čekala je obnovu. Projekti za obnovu crkve su se zagubili, zapravo nije bilo volje kod mjerodavnih osoba u Tivtu da se išta poduzme. Dolaze godine rata kada se još manje moglo očekivati da se može graditi.

Budući da su neki svećenici u vrijeme rata otišli iz biskupije, preuzeo sam na sedam godina brigu za župu Bogdašići. Tu sam uz puno napora i slabu pomoć vjernika obnavljao crkvu sv. Ivana i kapelu sv. Ane.

Opet sam se nakon puno godina našao u Splitu s p. Ivanom Šebom, prije kao kapelan, a sada da ga kao ministra zamijenim na Manušu. Samo jednom je mogao sa mnom izići u grad. Njegova je bolest brzo napredovala i za kratko je vrijeme umro.

Rečeno mi je da se pobrinem da se uvede centralno grijanje u zgradu novicijata. To se pretvorilo u dugotrajnu rekonstrukciju i sanaciju čitave zgrade.

A sada nakon jednogodišnje epizode u Ohridu ponovno sam na Otku Gospe od Milosti. Vjernika i djece sve je manje, manje Hrvata u Boki. Stara i trošna barka, stari i popravka potrebni krovovi i zgrade. Svjetska ekonomska kriza. Idealna prilika za vježbanje duhovne raspoloživosti o kojoj govori sv. Ignacije.

Zahvaljujem Gospodinu što mi je pomogao.

ulagala, što se tiče sredstava i osoblja, da bi na kraju sve ostalo na jednoj osobi. Još je bila živa uspomena na staroga brata Matu koji je bio nedavno umro i pokopan je na groblju u Bogišćima. Otac Adam ostao je sa mnom još dvije i po godine, dok nije obolio, a ostali su otišli.

Zgrada na otoku bila je poslije potresa već obnovljena. Još su preostali neki radovi oko krova crkve. U Bogišćima smo mise služili

Otok Gospe od Milosti u Boki Kotorskoj na kojem po drugi put boravi p. Opat

P. Josip Sremić, SJ

**50 GODINA REDOVNIŠTVA U DRUŽBI ISUSOVOJ
– 30. SRPNJA 2009.**

Rođen je 1. veljače 1943. u mjestu Gladovec Kravarski, od oca Ivana i Marije, r. Gvozdanić, župa Kravarsko, Nadbiskupija zagrebačka. S deset i po godina stupa u Sjemenište na Šalati i nastavlja pohađati u Zagrebu osmogodišnju školu, a stanuje u sjemeništu. Zbog zabrane države da se drže mladići ispod petnaest godina u školu dolaze kao njegovi staratelji dr. Radovan i Marija Ivačić. Oni dolaze na sat razrednika. Gimnaziju pohađa u Interdijecezanskoj srednjoj školi za spremanje svećenika u Zagrebu na Šalati (1957.–1959). Nakon drugoga razreda gimnazije stupa u Hrvatsku pokrajinu Družbe Isusove i obavlja novicijat (1959.–1961.) pod vodstvom p. Franje Ivanušeca. Na svetkovinu svetoga Ignacija Lojolskoga 1961. polaže vječne zavjete i nastavlja pohađanje gimnazije na Šalati gdje maturira u lipnju 1963. Filozofiju je studirao na Filozofsko-teološkome institutu Družbe Isusove u Zagrebu (1963.–1964.). Pozvan na odsluženje vojnoga roka u JNA prekida studij i 23. ožujka 1964. odlazi u Tetovo, a kasnije u Titov Veles na odsluženje roka. Na blagdan Uzvišenja sv. Križa 1965. vraća se u Zagreb i nastavlja studij filozofije 1965.–1966. Kako su predavanja ciklička, opet prekida studij i odlazi u magisterij na Šalatu gdje postaje odgojitelj prve razredne. U toj službi ostaje tri godine te tek školske godine 1969./70. završava studij filozofije pod vodstvom profesora i u istome semestru upisuje i pohađa teologiju (1969.–1972.). Dana 25. lipnja 1972. zaređen je za svećenika po rukopoloženju nadbiskupa msgr. Franje Kuharića. Godine 1972./73. opet je odgojitelj na Šalati na molbu rektora

p. Petra Galaunera. Od 1973. do 1977. nalazi se na studiju odgojnih znanosti (Scienze dell'educazione) na Università Pontificia Salesiana u Rimu. Godine 1977./78. generalni je prefekt i prefekt 4. razreda, a od 1978. do 1980. kapelan i vjeroučitelj u župi Opatija, od 1980. do 1982. kapelan je u župi Bezgrješnoga Srca Marijina na Jordanovcu. U to vrijeme jedan je semestar ponovno u Rimu (1981./82.) kada magistrira iz odgojnih znanosti, specijalnost pedagoška metodologija. Od 1982. do 1984. nalazimo ga u Rezidenciji Družbe Isusove u Palmotićevoj kao kućnoga ministra i katehetu, daje duhovne vježbe, drži seminare i član je Nacionalnoga tima HZBS-a s bračnim parom Ivicom i Štefi-

P. Sremić za vrijeme duhovnih vježba u Opatijskoj rezidenciji u kojoj djeluje

com Šoić. Odatile je 15. prosinca 1984. premješten za duhovnika Bogoslovije i profesora u Sarajevo na VVTŠ.

Na Vrhbosanskoj bogosloviji u Sarajevu djeluje kao odgojitelj i profesor od 1984./85. do 1991./92. Predaje sociologiju, duhovnu teologiju, uvod u misterij Krista i povijest spasenja i pedagogiju. Istodobno vrši službu duhovnika bogoslova, duhovni je voditelj molitvene zajednice mladih koja se redovito okuplja na Grbavici, drži duhovne vježbe, isповједnik je i egzortator po raznim samostanima u Sarajevu.

Druge službe i djelatnosti: magister u Interdijecezijanskome dječačkom sjemeništu na Šalati u Zagrebu (1966.–1969. i 1972./73.), generalni prefekt i prefekt maturantima (1977./78.). Kapelan u Opatiji (1978.–1980.), kapelan na Jordanovcu (1980.–1982.), voditelj Zajednice bračnih susreta, zamjenik poglavara, isповједnik, kateheta, voditelj duhovnih vježba (1980.–1984.) te propovjednik i isповједnik u bazilici Presvetoga Srca Isusova (Palmotićeva). Duhovnik u Vrhbosanskoj bogosloviji (1984.–1992.). Od 1977. do 1992. godine član Odbora za organizaciju redovničkih skupova (Redovnički tjedan i Savjetovanje o odgoju).

Od 19. studenoga 1992. u Dubrovniku je *ad dispositionem Episcopi*. Siječnja 1993. imenovan je voditeljem TKI, odsjek Dubrovnik, Teologije u Splitu. Predaje: sociologiju, sociologiju religije, socijalni nauk Crkve, uvod u misterij Krista i povijest spasenja, duhovnost I–VI, vodi seminar praktične molitve.

Prigodno vodi bračne susrete, seminare i daje duhovne vježbe, bavi se pastoralnom aktivnošću u Gradu i Mokošici, drži egzorte časnim sestrama, isповijeda u nekim samostanima časnih sestara. Od 1998. imenovan je pučkim misionarom za jubilarnu godinu u čast Duhu Svetomu. Od 2000. do 2002., uključivo s bračnim parom Ivicom i Androm Veža član je Nacionalnoga tima HZBS. Dana 17. srpnja 2002. predaje svu dokumentaciju i vodstvo TKI preč. gosp. Bernardu Plešeu, rektoru Biskupskoga sjemeništa u Dubrovniku. Od tada se posvećuje osobnome vodstvu i praćenju duša, isповijedanju i savjetovanju ljudi u braku, ljudi u obraćeničkome procesu buđenja i ostvarenja duhovnoga života. Na blagdan Gospe od Ružarija 7. listopada 2005. opršta se misom za dobročinitelje od vjernika i prijatelja u crkvi svetoga Ignacija u Dubrovniku, a 8. listopada 2005., nakon 13 godina služenja Gradu i narodu, po odluci Ivana Kopreka, provincijala, napušta Grad i seli u Opatiju. Tu nastavlja svoju svećeničku i duhovničku aktivnost.

IZ BIBLIOGRAFIJE:

- 1) *Pedagogia dell'amicizia nel Seminario minore (magistarski rad, talijanski)*.
- 2) Kao redovni sudionik na vijećanjima o redovničkome odgoju od 1978. do 1992. svoje radove objavljuje u zbornicima vijećanja, u Obnovljenoj životu, FTI, Zagreb, zborniku "Teološke teme", Mladom teologu, Sarajevo, župnim listovima: "Dubrave hrid", Dubrovnik, "Svitanje", Split, na internetskoj stranici "Duhovno vrelo".

† P. Zvonimir Gutal, SJ (1920.–2009.)

Pater Gutal u ovom je "Ignacijskom putu" trebao biti glavni slavljenik. Dana 7. rujna ove godine navršilo bi se punih 70 godina otkako je u Družbi Isusovoj. Naš Gospodin, kojemu je vjerno služio, odlučio je drukčije. U Zagrebu na Fratrovcu, okrijepljen otajstvima vjere, nakon duge i teške bolesti pater Gutal preminuo je 26. ožujka 2009. u 89. godini života i 59. svećeništva. Zagreb se od njega oprostio u utorak 31. ožujka na Mirogoju, a pogreb je bio u srijedu, 1. travnja 2009., na groblju Sv. Ane u Osijeku.

Mnogi sada već stari svećenici pamte patra Gutala iz svojih mlađih dana. Bio im je uzor i duhovni učitelj. Poznat je kao jedan od onih koji su zbog svoje vjere u Krista i zbog svoga apostolskog rada bili proganjani u komunističkome režimu. I u poodmaklim godinama bio je neumoran, snažan i duhovit.

Rođen je 27. listopada 1920. u Osijeku i u rodnome gradu završava osnovnu školu. Postaje član Marijine kongregacije koju su vodili isusovci i tako dobiva zvanje za Družbu Isusovu.

Gimnaziju je poхаđao u travničkome sjemeništu gdje je maturirao 1939., a odmah

potom stupio je u Družbu Isusovu uoči Male Gospe, 7. rujna 1939. u Zagrebu. Filozofiju i teologiju studira na Jordanovcu (1941.–1944. i 1946.–1951.), a na praktično-me je radu u Dječačkome sjemeništu na Šalati kao odgojitelj (1944.–1946.). Zaređen je za svećenika 15. kolovoza 1950.

Od 1953. pater Gutal pastoralni je djelatnik i kateheta mladeži u Osijeku. Zbog njegova plodna rada bez dokaza i razloga osuđen je 20. travnja 1955. na pet godina zatvora te je bio u Staroj Gradiški do lipnja 1960. Suuznicima je svojom vedrinom olakšavao teške dane – svjedoči p. provincijal.

Po povratku iz zatvora najprije je na službi u župi na Jordanovcu (1960.–1962.). Od 1962. je u Beogradu u crkvi sv. Petra kao kapelan i kateheta, a 8. rujna 1971. imenovan je kućnim poglavicom i župnikom. Beogradsko je televizija u to doba snimila kratki dokumentarac pod naslovom "Preko puta" – svjedočanstvo o pastoralnoj inventivnosti p. Gutala koji je znao okupljati mladež, organizirati instrukcije, izlete, školu stranih jezika...

Od 1977. sve do 1982. župnik je u Višnjevcu kod Osijeka, a 1982./83. opet je na Jordanovcu u Zagrebu. Potom se dvije godine brine za bogoslužje u crkvi na Šalati i radi kao kateheta. Od 1985. na Zametu je u Rijeci kapelan do 1994. Poslije toga živi i radi kao svećenik u bazilici Srca Isusova u Zagrebu, gdje je postao omiljeni isповједnik. Kada su ga dob i bolest pritisnule, smješten je u naš dom za stare i bolesne isusovce u kući sv. Stanislava Kostke na Fratrovcu.

NAŠA IZDANJA

Ivan KOZELJ

Biti znači ljubiti. Članci i studije

uredio: Marijan Steiner

FTI DI, Zagreb, 2008.

U knjizi se nalazi šest kraćih članaka, duhovnoga karaktera, i šest opširnih studija, filozofsko-teološkoga karaktera, koji su bili objavljivani u časopisima »Život«, »Obnovljeni život« i »Bogoslovска smotra«.

Alfred SCHNEIDER

Putovi Božje objave – fundamentalna teologija

FTI DI, Zagreb, 2008.

Ova je knjiga nastavak niza patra Alfreda Schneidera. U njoj se govori o Božjoj objavi koja želi svakoga dotaknuti na njemu prikladan način i omogućiti mu spasonosan odgovor, o njezinoj povijesti i kako se ona pokazuje u Starome i Novome zavjetu.

Etička u medicinskoj znanosti.

Radovi Simpozija HKLD-a

uredila Željka Znidarčić

Centar za bioetiku, Zagreb, 2009.

U znanstvena istraživanja u biomedicini ulažu se golema sredstva od kojih se očekuje zarada i zbog toga se pojavljuju brojni etički problemi koje društvo treba riješiti. Zato se danas pokazuje sve veća briga za kontrolom znanstvene etičnosti, posebice biomedicina.

IMPRESUM

Ignacijev put INFORMATIVNI LIST

za prijatelje Družbe Isusove
ISSN 1331-8500
1/2009., broj 42, godina XXIV

IZDAVAČ

Provincijalat Hrvatske pokrajine
Družbe Isusove
Palmotićeva 31, HR-10000 Zagreb
p.p. 669

GLAVNI I ODGOVORNJI

UREDNIK

p. Niko Bilić, SJ

UREDNIČKO VIJEĆE

Smiljan Miličević • Stjepan Šuflaj
Ivan Mandurić • Damir Kočić
Mate Samardžić • Siniša Štambuk

Petar Nodilo • Tomislav Magić
Tomislav Rukavina • Tvrko Krželj

UREDNICI

Tomislav Magić • Ivan Mandurić

LEKTURA

Anda Jakovljević

DIZAJN

Ana Hruškar-Nendl, Denona, Zg

SLOG

Denona, Zagreb

TISAK

Denona, Zagreb

ADRESA UREDNIŠTVA

Jordanovac 110
HR-10000 Zagreb, p.p. 169
ignacijev.put@gmail.com
www.ffdi.hr/ignacijev-put

Svoje dobrovoljne priloge za
»Ignacijev put« možete slati na račun:
Provincijalat Družbe Isusove (za IP)
Zagrebačka banka
br. 2360000-1101576399

NASLOVNA STRANICA

P Zvonimir Gutal, SJ
P Ivan Kukula, SJ
P Ante Gabrić, SJ
P Marijan Gajšak, SJ
Biskup Mijo Škvorc, SJ
P Miroslav Vanino, SJ
U pozadini reljef uskrsnuća mrtvih

POSLJEDNJA STRANICA

Katedrala u Ribu. Nadgrobni spomenik
admirala Alberta Skeela (1625.)
u Betlehemskoj kapelici – Kristovo
uskrsnuće

*Svim čitateljima radostan
i blagoslovjen Uskrs!*